

Foto: Ants Liigus

Noorte laulu- ja tantsupidu kui eestluse hoidja

„Ilmapuu lävel”

Laulu- ja tantsupeo teemaks oli „Ilmapuu lävel”, mis ühendas laulupeo teema „Ilmapuu” ja tantsupeo teema „Lävel” rõhutades, et tegemist on ühe ja ühtse peoga. Ilmapuu on iidne ja maailmas laialt levinud mütopoeetiline kujund, mis Eesti kultuuri kontekstis on taeva, maa ja allilma ning õhu, vee, maa ja tule ühendaja. Laulupeo kunstiline juht Aarne Saluveer on öelnud: „Laulupidu on otsekui Ilmapuu, mis ühendab inimesi, põlvkondi, ajastuid ja keskkonda. Inimesed Eesti erinevaist paikkondadest koonduvad laulupeol ühiseks tüveks, millest hargnevad okstena meie oma laulud.” Kultuuriminister Laine Jänes arvab, et „Ilmapuu lävel” väljendab hästi Eesti praegust positsiooni — me seisame uksele, oleme seal sisse astumas, aga kuhu see uks täpselt viib, me väga kindlalt ei tea.

X noorte laulu- ja tantsupeo kavas oli ka mitmeid uuendusi — paljudele kavases olevatele lauludele tehti uued seaded ning just „Ilmapuu lävel” tantsupeo tarvis loodi palju uusi tantse. 80% tantsupeol esitatavatest tantsudest oli loodud just selle peo jaoks. Esmakordselt on laulupeol saateansambliks 600 noore instrumentalistiga ühendorkester. Orkester ühendab paljude Eesti muusikakoolide õpilasi ning on neile väga oluliseks väljundiks.

Tantsupidu „Lävel”

Ehkki tantsupeo proovid moodusid viimasajus, said tantsustrid etenduste ajaks ilusti kokku traageldatud. Tantsulapsed õebisid Tallinna koolides ja neile oli ette nähtud mitmeid soodustusi — nii said kõik käepaela omanikud sõita tasuta elektrirongiga, külastada Tallinna Raekoda ning Eesti Näituste Sinises paviljonis üles seatud üleriigilist õpilastööde näitust „Õuepuu”.

Esmakordselt oli peole tulijal võimalik saada staadionile tules küsitlusleht ning see etenduse järel täita ja sealsamas ära anda. Muuhulgas taheti küsitlusega teada saada, kui võrd jõuab tantsupeo sõnum rahvani. Tallinna ülikooli koreograafiaprofessor Angela Arraste sõnul on teemale ülesehitatud peod soovitud pakkuda ka ühiskonnale mõtlemisainet.

Näiteks möödunud suur tantsupidu, Kalev Järvela lavastatu 2004. aastal kandis loodushoidlikku sõnumit „Las jääda ükski mets”. „See leidis peost hoopis laiemat kõlapinda ning toona alustatud puude istutamine jätkub ju siiani,” meenutas Arraste. Kui okupatsioonija peod kandsid endas lihtsalt rahvakultuuri, siis alates Mait Agust alguse saanud peole nime andmisest on laulupeod hakanud laiemat sõnumit kandma. Tantsupeol andsid ligi 8000 tantsulast kolm etendust, mis rõõmuga rahva poolt vastu võeti. Esimestes ridades tantsuetendust vaadanud juhendajad said eriti meeldiva elamuse osaliseks, nähes, kuidas nende töö ja pingutused naerusuiste laste peal vilja kannavad.

Laulupidu „Ilmapuu”

Laulupidu algas rongkäiguga Vabaduse platsilt, lõppedes lauljatele auavaldusega lauluväljaku mäejalamil Gustav Ernesaksa kuju eest ning platse laulukaare all sisse võttes. Kui esitamisele tuli peo nimilaul „Puu on puude kõrgune”, tuli 26 000 lauljat toetama ka 3000 rahvatantsijat. Peaminister Andrus Ansip ütles oma tervituskõnes laulupeoliste: „Rahvas, kes mõistab teha tervest oma elust südamest tulev laulu, elab igavesti. Laul ei lahuta, laul ühendab. Nii tunti juba päris esimesel üldlaulupeol, kui tuldi kokku üle maa. Samast vaimususest ja samadest tunnetest sündis ka üks isamaaline laul Johann Voldemar Jannseni sõnadele, mis julgelt kuulutas, et meie isamaa ongi meie õnn ja meie rõõm. Sellest isamaalisest laulust sai meie oma hümn. Sellega kuulutame julgelt, et Eesti on meie kõigi ühine õnn ja rõõm.”

Pidu nautisid oma rahvaga koos ka president Toomas Hendrik Ilves perega. Ilves tõdes peo lõpus, et kõik eestlased tundsid, kuidas laulu- ja tantsuvägi meid viimasel kolmel päeval tugevalt puudutas.

„Näen selles meie noorte sisu. Me näeme vihjet selle kohta, millises Eestis me elame algavatel aegadel,” ütles president. „Ilmapuu on see, mis on hoidnud meie rahvast siin. Ja pole kahtlust, et uus põlv, kes meie elu siin maal kujundama hakkab, saab just sellelt samalt ilmapuult oma toe ja väe. Nii tekib ja kestab järjepidevus.”

Ilves tunnistas, et laulu- ja tantsupeo aegadel on lauljad ja tantsijad laulnud meid kõiki suuremaks ja võimsamaks ning tantsinud reipamaks ja nooremaks. „Veel kord aitäh teile, meie laulu- ja tantsuvägi! Aitäh teie õpetajatele! Aitäh selle eest, et te olete nii palju vaeva näinud ja toonud meile nii ilusa päeva, et me võime tunda end eestlastena,” lõpetas Ilves.

Üleüldine rahulolu

Koorijuhid ja heliloojad jäid laulupeo kunstilise tasemega rahule ning kiitsid kooride kodutööd. Juhendajate hinnangul saavad laululapsed peost sellise laengu, et järgmistel kordadel tahetakse juba ise tulla. Üldjuht Toomas Voll ei oska üldse kirjeldadagi, mis tähendab „juhatada merd”. „Pilt läheb enne pulti astumist eest ära ja tuleb alles siis tagasi, kui lugu läbi saab,” selgitas ta.

Suure rahvapeo kohta anti sõna ka rahvale võimalus arvamus avaldada. Nimelt lasi Postimees rahva seas ringi liikuma paberilehe, et inimesed saaksid oma südamest tulevat ka teistega jagada.

„Toredate inimeste pidu. Lemmiklugusid laulad kaasa. Muidu oled sõpradega ja naudid hetke. Keegi pole õel. Pered ja sõbruskonnad. Ühemiljonilise suguvõsa kokkutulek.”

Inimesed pidasid heaks ka seda, et koos laulmiseks polnud tarvis pudelist julgust rüübata. „Olen esimest korda laulupeol. Väga meeldib. Inimesed on toredad ja see on hea, et platsil ei müüda alkoholi. Tore on kainete inimestega koos olla.”

Eluks ajaks elamuse otsijaid oli kokku tulnud üle Eesti. „Laulupidu on nii üle-eestiline üritus, et rahvahulka vaadates on meil suuremat platsi tarvis. Sellest lauluõuest peab kinnisvaraarendus kaugele hoidma!”

Tõnis Mäe taasärkamisaegne „Palve” sidus 50 000 inimese peod

29. juunist 1. juulini peeti Tallinnas kümneid noorte laulu- ja tantsupidu „Ilmapuu lävel”, mis tõi tantsuplatsile ja laulukaare alla hulganisti kultuurihuvilisi ja laululembelisi noori üle Eesti. Laulupeo „Ilmapuu” kogunes vaatama viimaste kordade arvukaim publik. Laul on läbi aastasadade olnud eesti rahva ühendajaks, käies käsikäes nii peo- kui ka igapäevaeluga. Ka tänapäeval on see nii — kui miski üleüldse eestlasi liidab ja seob, on see laul.

Maestro Eri Klas võttis noorte laulupeo kokku ühe sõnaga — Meie. Rõhutades, et Meie sõõbigu inimeste mällu suure tähega, ja olles veendunud, et lõppenud noortepidu on kinnitus traditsiooni igavesele kestvusele.

Maestro Eri Klas võttis noorte laulupeo kokku ühe sõnaga — Meie. Rõhutades, et Meie sõõbigu inimeste mällu suure tähega, ja olles veendunud, et lõppenud noortepidu on kinnitus traditsiooni igavesele kestvusele.

Pidu arvudes

- Noorte laulupeol osales 831 koori enam kui 26 000 lauljaga, lisaks 47 orkestrit rohkem kui 1600 noore pillimängijaga ning peoliste täiskasvanud saatjad.
- Samuti osales laulupeol 14 väliskollektiivi üle 600 muusikuga Lõuna-Aafrika Vabariigist, Norrast, Saksamaalt, Austraaliast, Kanadast ja Rootsist.
- Tantsupeol osales 127 tantsurühma rohkem kui 7800 tantsijaga, lisaks peoliste täiskasvanud saatjad, ühtekokku 9000 osalejat.
- X noorte tantsupeo „Lävel” kolmel etendusel käis kokku 22 605 piletiga pealtvaatajat. Enim publikut oli I ja III etendusel, vastavalt 7138 ja 10 151 piletiga pealtvaatajat. Noorte tantsupeo teisel etendusel oli 5316 pealtvaatajat.
- Laulupeol käis 42 819 piletiga pealtvaatajat, lisaks neile kutsutega vaatajad. Lisaks neile noortepo osalised, nende õpetajad ja saatjad. Viimaseid oli kokku üle 35 000.
- X noorte tantsupeo kunstiline juht oli Mairo Saar ja lavastaja Margus Kasterpalu. Laulupeo kunstiline juht oli Aarne Saluveer ja lavastaja taas Margus Kasterpalu.

Allikas: www.laulupidu.ee

ER

SELLES NUMBRIS

- Noorte laulu- ja tantsupidu kui eestluse hoidja **lk 1**
- Toimetaja veerg
- Ülevaade eestikeelsete ajalehtede olukorrast väljaspool Eestit 2007. aasta alguses **lk 2**
- Pronksöö maksab kümneid miljoneid
- Tallinna tahetakse püstitada brittide ajalooline börsihoone
- Ornitoloogiaühing valis aasta linnuks luige
- Lühidalt **lk 3**
- Lastepäevad Annabergis
- Jaanipäev Karlsruhes **lk 4**
- Kölni Eesti Rahvaskoondise arhiiviprojekt
- Umbrohost rahvuslilleks **lk 5**
- Seniorid 21.–25. mail 2007 Annabergis
- Nikolai von Glehn Nõmme asutajana **lk 6**
- Kommentaar Senioride Puhkepäevadele
- Slängi(kas) — uut eesti kõnekeele
- Ilmar Raagi „Klass” valiti Ida-Euroopa parimaks filmiks
- Majandusnurk **lk 7**
- Pilk ette
- Tuvikese anekdooidid
- Juubilarid
- Kutse Eesti Kultuuripäevadele
- Viimane veerg **lk 8**

Eesti laulu- ja tantsupidude toimumisajad:

- XXV üldlaulupeo/XVIII üldtantsupidu 3. juuli – 5. juuli 2009
- XI noorte laulu- ja tantsupidu 1. juuli – 3. juuli 2011
- XXVI üldlaulupeo/XIX üldtantsupidu 4. juuli – 6. juuli 2014
- XII noorte laulu- ja tantsupidu 30. juuni – 2. juuli 2017
- XXVII üldlaulupeo/XX üldtantsupidu 28. juuni – 30. juuni 2019

Toimetaja veerg

Suvi on ennekõike puhkamise ja puhkuste aeg. Ükskõik mis ümber ringi toimumas, ikka tuleb sel ajal mõelda, kuidas võtta sellest üürikesest suvest kõike seda, mis annaks jõudu pikk ja trööstitu talve- ja tööaeg üle elada. Tegelikult on päris tähtis juba varakult suveplaanid paika panna, sest muidu võib juhtuda nii, et magusamad üritused on juba läbi, parimad võimalused möödunud.

Viimasel ajal on kodumaal puhkamise komme aina kasvanud — järgemööda tehakse korda ajaloolisi hooneid, rajatakse matkaradasid ja majutuskohti, mõeldakse välja vahvaid ja mitmelaadseid meelelahutusi. Lisaks veel see, et Eestis on rändajal võimalus vabalt olla ja hingata. Kui võrrelda Eestiga umbes sarnase territooriumiga Hollandit, siis on seal elanike tihedus 12 korda suurem kui meil. Ehkki Eesti on territooriumilt tilluke, leidub siin vaheldusrikkust pinnavormides, taimestik, vaadetes ja meeloludes juba paarikümne kilomeetri läbimisel, mida ei kohta just igal pool. Samas ei ole mingi uudis, et põhjaeestlane ei tea midagi Lõuna-Eesti kultuuriruumist ja vastupidi. On hea meel näha, et sõna „puhkus“ ei seostu enam hoobilt Kanaari saarte või mõne muu sellelaadse puhkusekohaga — siseturismitoodete hoogne arenemine süvendab „enne käi ära Nuustakul, kui Pariisi lähed“ mõtteviisi.

Tähtsaim eeldus puhkuse õnnestumiseks on igapäevases rutiinist välja astumise oskus. Peasi, et seda, mis tehtud — kas üksi, perekonna või sõpradega — oleks kena meenutada ka aastate pärast. Meeles tuleb pidada, et me ise loome endale mälestusi. Kui seda mõtet pidevalt hoida ja kasutada, möödub ka talv sooja südame ja mõnusate tunnetega.

Soovin ka teile toredaid suveelamusi!

Karin Aanja

Ülevaade eestikeelsete ajalehtede olukorrast väljaspool Eestit 2007. aasta alguses

Ülevaade tugineb Jüri Estami ettekandele, mille ta esitas 31. märtsil k.a Kultuuripäeval New Yorgis.

Jüri Estam on ettevõtja ja kunagine raadio- ning televisioonajakirjanik. Jüri Estam on sündinud Saksamaal pärast sõda ja kasvanud USA-s, kus sai rahvusvaheliste suhete ja elektroonilise meedia alase hariduse. Euroopasse naases ta 1979. aastal. Jüri Estam elab Tallinnas alates 1991. aasta augustist ja töötab kommunikatsioonikonsultandina.

Pagulasajakirjandus, mis oli kunagi küllaltki uhke kui arvestada meie arvulist tagasihoidlikkust, on kokku kuivanud ja närbumine jätkub. Paljud väljaanded enam ei ilmu — näiteks ajalehed Teataja ja Välis-Eesti Stockholmis, naisteajakiri Triinu ja paljud teised. Lääneriikide raadiosaated, mis olid meie kodumaale suunatud, tuginesid suhteliselt suurtele ja tugevatele toimetustele. Mis puutub toimetuste koosseisus, siis vähemalt algaastatel võib nendegi puhul rääkida pagulasettevõtmistest. Ameerika Hääli, Rootsi Raadio ja Vabandusaudio Raadio Vaba Euroopa — ka kõik need hääled on tummaks jäänud.

Väljaspool Eestit ilmuv eestikeelne kirjasõna on siiski visa hingega ega mõtle veel tegevuse lõpetamisele. Kui palju me teame eksilis sündinud järelejäänud ajalehtede praegusest käekäigust?

Ega meil muud peale ajalehtede eriti ei ole — väliseesti televisiooni pole kunagi olnud ja paikkondlike raadiosaateid keegi meie hulgast tänapäeval vist enam ei tee. Küberruumiga on juba teine lugu. Esineb märke sellest, et rajatagused eestlased on jõudnud küberajastusse, aga selles valdkonnas jätkub diaspora jaoks arenguruumi küllaga. Seega tiirleb käesolev materjal peamiselt paari-kolme küsimuse ümber. Palju kunagisi pagulasajalehti veel ilmub? Kas lugejaid on? Millised on lugejate olulisimad sotsioloogilised näitajad? Vastused nendele küsimustele ei süvenda just lootust tulevikku, aga see, mida ma teada sain seda teemat uurides, on küllaltki huvitav.

Kust andmed pärinevad

Kontaktteerisin kuue toimetusega. Mu küsimustele vastati lahkelt. Saadud info alusel sündis järgmine koondportree eestikeelsete ajalehtede hetkeseisust väljaspool kodumaad.

Väljaannete ilmunissagedus

Kolm suuremat väliseesti ajalehte ilmuvad korra nädalas. Need on Eesti Elu (Toronto), Vaba Eesti Sõna (New York) ja Eesti Päevaleht (Stockholm). Teistel väljaannetel on väiksem ilmunissagedus ja nad satuvad selle tõttu lugemislauadele harvemini. Saksamaa eestlaste leht Eesti Rada (kõikidest pisim) ilmub näiteks kuus korda aastas.

Välismaal ilmuvate suuremate eestikeelsete üldteemaliste (kogukondlike) ajalehtede inverteeritud püramiid riigiti tellijate arvu järgi (alates suurimast):

Kanada,
Rootsi,
USA,
Austraalia,
Inglismaa,
Saksamaa.

Toimetused

Pagulaspäritoluga toimetajaid on pidevalt vähemaks jäänud. Vaid Inglismaal, Austraalias, Rootsis on peatoimetaja endiselt sellest grupist, mis läks maapakku 1944. aastal. Rootsi Eesti Päevalehe puhul on näiteks Ülo Ignatsi näol tegemist maapaos sündinud inimesega. Enamasti on need isikud kas pensionil või pensionile jäämas. Noorimatest „pagulapstoimetajatest“ on üks neljakümneandates ja teine viiekümneandates eluaastates. Praktiliselt kõikides kunagistes pagulaslehtedes avaldatakse palju uudiseid ja materjale kodumaalt, seega tundub, et pärast Eesti taasiseseisvumist lakkasid diaspora lehed olemast puhtal kujul pagulaslehtedeks.

Üldine trend on see, et n-õ uue laine eestlased hakkasid mõne aasta eest asendama endisi pagulaspäritolu toimetajaid. Just eriti viimaste aasta vältel on kõnesolevate ajalehtede toimetamine läinud arvestatav määral n-õ uustulnukate kätte. Osal on varasem ajakirjanduslik kogemus, osal mitte. See on nii praktiliselt kõikjal maailmas. Stockholmis Eesti

Päevalehe juures on näiteks mitu naist, kes on tulnud Eestist uue ajal, ja kaks pagulaste järeletulijat — Rein Liiv, kes juhib ajalehe talitust ja Ülo Ignats. Eestist uue ajal Rootsi elama asunud Eesti Päevalehe töötajatest (Katrin Käärrik, Pille Rihvk ja Kristel Sarrik) on ainult üks täiskohaga. Kanadas ja USA-s ilmuvad nädalalehed suurelt osalt tänu sellele, et vastutuse on enese peale võtnud uue aja väljarändajad — Toronto Elle Puusaag ja New Yorgis Kärt Ullman. Ka Austraalias on ajalehel Meie Kodu Eestist tulnud abiline. Saksamaa eestlaste lehte Eesti Rada lausa toimetatakse osaliselt ja trükitakse Eestis.

Suuremate ajalehtede tellijate arv 2007. aasta alguses

Eesti Elu (Toronto) — 2500;
Eesti Päevaleht (Stockholm) — aastal 2005 oli 2000, kahe aastaga langenud 1830 peale;
Vaba Eesti Sõna (New York) — 1700.

Väiksemate ajalehtede tellijate arv

Meie Kodu (Darlinghurst, Austraalia) — 600, Eesti Hääli (London) — 300, Eesti Rada (Saksamaa) — ca 250.

Lugejaskonnad

Lugejaid on mõistagi rohkem kui tellijaid. Osa lehenumbritest saadetakse organisatsioonidele, raamatukogudele ja teistele ajalehtedele. Ühe toimetuse esindaja arvas, et neil olla 3–4 lugejat iga tellimuse kohta. Kas see on realistlik? Päril alguses, kui pagulaspered olid suuremad ja lapsed valdasid eesti keelt, võis see nii olla. Minu arvates oleks realistlikum ehk 1,7 lugejat tellimuse kohta. See arv on täiesti tunnetuslikult välja mõeldud, nii et seda ei maksa puhta kullana võtta.

Ülaltoodud arvud põhjal jõuame järgmise statistikani — väliseesti ajalehtede tellijaid on kokku rohkem kui 7000 ja lugejaid 12 000–25 000 (olenevalt sellest, millise koefitsiendiga tellijate arvu korrutada — kas 1,7 või 3,5). Arvestage sellega, et osa lehtede numbriteid saadetakse asutustele ja et lugejate hulgas on ka uueimate väljarännu lainete esindajaid.

Väliseesti ajalehtede tüüpilised lugejad ei ole kuigi noored. Tellijad on reeglina üpris kõrges eas. Eesti Päevaleht Rootsis omab täpseid andmeid — Stockholmis ilmuvale ajalehele lugeja keskmine vanus on 75 aastat. Nimelt viidi läbi uurimus, kus kontrolliti 900 tellija andmeid. Tüüpiline väliseesti ajalehe tellija on sündinud vahemikus 1925–1935. Inglismaal arvati, et sealne tüüpiline lugeja on 70–80-aastane, on ka 60-aastaseid. Torontost vastati, et nende keskmise lugeja vanus ületab kuutkümmet aastat.

Kas on ka nooremaid lugejaid ja kas loevad ka „uue laine“ liikmed? Eesti Päevaleht Stockholmis arvab, et tal on 150–200 „pagulapsest“ lugejat, seega kümnendik tellijast. Tüüpiline selline lugeja on keskealine. Austraaliast öeldi, et emigratsiooni uue laine lugejaid on päris vähe. Eestist hiljuti väljarännanud inimeste hulgas võiks olla rohkem lugejaid, kui väljaanded vastaksid nende nõuetele, mis tähendaks ilmselt vajadust luua uusi võrguväljaandeid või siis teha olemasolevad atraktiivsemateks. Kanada keskorganisatsiooni EKN andmeid olevat Kanada eestlaste absoluutarv viimase 15 aasta jooksul tõusnud, mitte kahanenud! Paljud inimesed — enamasti noored — tulevad raha teenima. Uustulnukate arv, kes loevad Eesti Elu Kanadas, olevat tagasihoidlik. Mine millisesse riiki tahes — seal ei lävita eriti palju lugejaid ja pagulasasunud eestlastega, kuigi on märke, et see olukord tasapisi võib muutuda. Tihedamast omavahelisest suhtlemisest Stockholmis kirjutab hiljuti Ülo Ignats Rootsi eesti lehes. Ka Kultuuripäeval oli näha, et „uue laine“ liikmed suhtlevad nüüd kuidagi otsesemalt 1944. aastal Eestist lahkunute ja pagulas-konna järeletulijatega.

Kanadas on nii, et ajalehest saadetakse mitmed eksemplari kohalikkude kooli, kus lapsed selle lugemise ja materjalide arutamise tegevust. Ka Eesti Algkool Stockholmis on elujõuline. Kui tutvuda Saksamaa eestlaste koduleheküljega, on näha, et Münchenis käib koos eesti laste mängugrupp. Võib see nii olla, et vajadus uuendatud eestikeelse kirjasõna järele võõrsil eksisteerib, aga seda vajadust on vaid osaliselt täidetud?

Majanduslikud eeldused jätkamiseks

See, kuidas keegi suudab asukohamaade „keskajalehtede“ jätkuvat kirjastamist rahastada, tundub erinevat asukohariigiti. Jääb mulje, et näiteks Eesti Elu seotus Tartu Kolledžiga Torontos annab sellele lehele suhteliselt head väljavaated jätkamiseks. Eesti Päevalehe juures Rootsis on aga segased ajad — kas riik jätkab lehe doteerimist ja kuidas suhtub asjasse Euroopa Liit? Riikliku dotatsiooni tulevik on Rootsis selgusetu ja seal arutatakse palju selle üle, kas leht peab äkki paari-kolme aasta pärast tegevuse hoopis lõpetama? Eesti Hääle toimetaja Aili Eistrat Londonis ütles: „Töötame puudujäägiga, väga raskesti olukorras“.

Internetiseeritus

Suurematel eestikeelsetel ajalehtedel võõrsil on kõikidel internetileheküljed, aga lähenemised ja interneti rakendused on erinevad. Eesti Päevaleht Stockholmis on kõige konservatiivsem. Selle interneti sait on küllaltki staatiline, seal leiab ajalehe kontaktandmed ja mõne kirjutise. Kuna tellijate arv on eluliselt tähtis riikliku toetuse saamiseks ja et see arv ei langeks, ei julge toimetused võib-olla uuendustega riskierida. New Yorgis ilmuv Vaba Eesti Sõna sisu on see-est suurel määral loetav internetis. See juurdepääs VES sisule on teretult, samas piirdub kontseptsioon sisu võrgu ülesriputamisega, mida võiks ka pelgaks elektrooniliseks avaldamiseks nimetada. Interaktiivsus selline lähenemine otseselt ei taotle. Eesti Elu Torontos — väliseesti ajalehtede „emalae“ — on kontseptuaalselt kõige väljaarenenum ja selle tõttu ka kõige operatiivsem, kõige kasutajasõbralikum. Eesti Elu online külastatavus on lausa üllatavalt suur. Kanada eestlaste ajalehte käiakse vaatamas iga kuu 20 000 erinevat arvutit ja aastane saak on miljon külastust.

Käesoleva artikli tähelepanukeskmes on olnud need ajalehed, mis ilmuvad võõrsil elavate eestlaste suuremates keskustes ja mis kujutavad endast n-õ universaalseid väljaandeid ehk iga asukohamaa „keskajalehti“. See ei tähenda veel, et eestlaste kirjastustegevus välismaal nende väljaannetega piirduks. Ilumist jätkavad sellised perioodilised väljaanded nagu Rahvuslik Kontakt (Rootsi), Eesti Kirik (USA), Võitleja (Kanada) ja mitmed teised. Selliste väiksemate või spetsiaalsete väljaannete koguarv on vähenenud võrreldes külgsete aegade, aga siiski... Ka olen hüpanud siin suuresti üle kohalikest lehtedest ja ringkirjadest — Estonia By the Bay San Francisco, Londoni Eesti Selti liikmetele paljundusmasinal tehtud ringkiri, LA eestlaste veebilehekülj ja paljud teised veebileheküljed. Vancouveris ilmub Läänekaare Postipois, Austraalias omakorda antakse Adelaide'i Virgatsit välja korra kuus, Melbourne'i teateleht ilmub kord kolme kuu tagant jne.

Summa summarum

Väliseesti lehtede tüüpilised lugejad on küllaltki kõrges vanuses — kõrgemas vanuses, kui oodata oskasin. Nad on sellises eas, et see vajutab paratamatult pitseri pagulaskultuuri välja kasvanud paber-väljaannete tulevikule. Lühidalt öeldes — lõpp paistab ja saabub ilmselt järgmise paari kuni kümne, võib-olla viieteistkümneme aasta vältel. Erinevates asukohamaades on pilt erinev. Teatud kombinatsioone rakendades oleks ilmselt võimalik aega võtta. Ka on võimalik, et mõnes riigis läheb teatavalt täiel määral üle noorematele inimestele, kellel pole pagulusega enam otsest pistmist. Mulle öeldi aga mitmet toimetusest, et praeguseks peavad need ajalehed või enamasti nendest end endiselt kunagisele pagulaslehtele orienteeritud väljaanneteks. Paistab, et loetelud ajalehtedeks kasutatakse teadlikult lihtsamat keelt kui kodumaal, vähemalt nii see on Rootsis ja Kanadas. Üks põhjus on see, et eesti keel on aastatega muutunud ja kunagistel pagulastel on tänapäevase keelega mõnikord raskusi. Teine põhjus on see, et väliseesti oludes võrsunud nooremad inimesed pole omandanud päris seda keeleoskust, mis kodumaal tavaline on.

Võib öelda, et kunagiste pagulaslehtede spetsiifika on muutunud õige palju.

Algus lk 2

Põhjuste on mitmeid — vanad tegijad nagu Harald Raudsepp, Juhan Kokla ja Harri Kiisk on meie hulgast lahkunud, Eesti on jälle vaba, arvestatav osa Eestist pärit materjalidest sobivad ka võõrsil avaldamiseks, kunagine pagulasideoloogia on hägustunud ja osaliselt ajast- arust. Ajalehti aitavad teha kodumaalt tulnud inimesed. Nendel on teised teadmised ja neil pole olnud kokkupuuteid varasema väliseesti eluga, Sellegipoolest ei ole ajalehed oma varasemat karakterit päriselt minetanud. Endiselt tehakse ühiskondlikku-seltskondlikku reportaaži, endiselt ilmuvad mõned materjalid, mis on olemuselt spetsiifiliselt diasporaa ja isegi kunagise pagulaskonna-ainelised. Pagulaseestlaste ja nende järeltulijate arvu jätkuv vähenemine jääb paratamatuks (nagu Tõnu Parming kunagi ennustas). Pagulasajakirjanike read on niigi hõredad, ainet ei ammutata sama palju kui varem 1944. aastal Eestist lahkunute meelsusest ja ajalehed muutuvad aina rohkem sarnasteks ajalehtedele Eestis. Tugevaima väliseesti lehe toimetuse esindaja Kanadas ütles: „Kümne aasta pärast ilmume ilmselt ikka veel, ainult et nägu ei ole”.

Tulevikuväljavaated

Kunagised pagulaslehed surevad välja kui väliseesti ajalehed ei orienteeru end ümber „uue laine“ väljarändajatele, kui nad ei ühine või kui ei minda internetipõhiseks sellisel viisil, mis tekitab lugejaid juurde. Internet ei sobi aga igale vanemas eas kasutajale, nii et tuleb püüda kirjastada pabervariante (või siis osalt paberil ja osaliselt online) seni kaua, kui jaksame. Ent isegi üheks väljaandeks ühinedes ei ela pagulasperioodika igavesti. Iseküsimus, millised eksisteerivatest väliseesti ajalehtedest profileerivad end ümber (Eesti Elu paistab seda juba teinud olevat — vähemalt osaliselt — tänu tugeva võrguväljaande loomisele). Äkki sünnib koguni uus ajaleht või portaal, mis oleks sellise sisu ja orientatsiooniga, et uue aja väljarändajad Eestist näeksid selles midagi kasulikku ja huvitavat ning selle ka omaks võtaksid. Räägitakse, et lätlastel Iirimaal on oma kohalik ajaleht olemas, nende kogukonna suurus seal pidavat küündima lausa mitmekümne tuhandeni.

Ajalehte toimetused kurdavad kõikjal, et lugejate arv langeb. Trükiväljaanded ilmselt välja ei sure, aga hakkavad elama kahte küllaltki erinevat elu. Üks vorm on paberil ja passiivne, teine — sama väljaande reageerimisvõimelisem, portatiivsem ja interaktiivsem ning selle tõttu ühistegelikum ning sotsiaalsem variant küberkeskkonnas.

Suurema internetipõhiseusega väljaannete puhul tõstatuvad paratamatult küsimused, kuidas neid majandatakse, kes maksab arved, ehk kas suudetakse säärase väljaande toimetajale või toimetajatele palka maksta? Mis puutub ajalehtede jätkumisse praegusel kujul, siis kõige optimaalsema intervjuu andis Eesti Elu toimetaja Tõnu Naelapea Torontos. Selle pagulaseestlaste tugevaima kantsi toimetaja arvates jätkub neil jaksu veel kümneks aastaks ja enamaks. Kaks varasemat Toronto ajalehte läksid kokku ja nende najal moodustati aastail 2001–2002 Eesti Elu. Toronto on muidugi selline haruldane koht võõrsil, kus saab piltlikult öeldes kõiki asju eesti keeles ajada, alates pangakäimisest kuni hambaarsti külastamiseni.

Aga kuidas jääb pisemate väljaannetega? Aili Eistat, kes toimetab Londoni ajalehte, lausus: „Lugejaid jääb vähemaks, ega meile palju aega antud pole. Punnime. Eesti Hääil ilmub veel 2–3 aastat, võib-olla isegi 5. Kevad saabub, talunik vaatab ringi, heina pole, ja lehm on surnud”.

Lõpetuseks

75aastane Helle-Mall Risti Sydneys ütles, et ammu oleks aeg lõplikult pensionile minna, aga teda tõukab endiselt tagant kodumaa sisse sündinud kohusetunne. Kõige kurvemaks selle materjali kogumise ajal tegi mind kunagine masinakirjutaja Tallinna Kaubanduskoolist, londonlanna Aili Eistat. Aastaid on tal rohkem kui 80. Need on „boonusaastad“, nagu ta ise ütles. „Teised Inglismaa ajalehe tegijad surid ükshaaval, nüüd olen mina jäänud seda üksinda tegema”.

Sellised on asjalood meie maapaos sündinud ajalehtedega. Ometi usun mina, et küberajastu pakub meile uusi võimalusi, mis võiksid mõjuda virgutavalt nagu vereülekanne. Kui ma kirjutan „uuest võimalusest“, siis pean silmas ka täiesti uusi lausa rakenduslikke võimalusi. See on teema, mida võiks soojana hoida ja edaspidi edasi arendada.

Pronksöö maksab kümneid miljoneid

Riik kulutas pronksööduri ümberpaigutamisele ja sellega kaasnenud rahutuste tagajärgede likvideerimisele ligi 70 miljonit krooni, kuid sündmuste kaudset majanduslikku kahju tuleb arvestada ilmselt sadades miljonites.

Valitsusasutustest tuli seoses pronksöö rahutustega kõige suuremaid lisakulutusi kanda sise-ministeeriumi haldusalas, mille katmiseks eraldas valitsus möödunud nädalal oma reservist ligi 31 miljonit krooni, kirjutas Postimees.

Rahandusministeeriumile oli juuni lõpuks laekunud hüvitise-nõudeid aprilliõödel mässanud vandaalide tekitatud kahjude eest 21,1 miljonit krooni ulatuses, millest esmaspäevaks oli välja makstud 12,3 miljonit krooni.

Otseselt tegeles pronksööduri ümberpaigutamise ja sõjahaudade ümbermatmise korraldamisega kaitseministeerium, mis arvestab hetkel operatsiooni kogukuludeks 12,9 miljonit krooni.

Märksa keerulisem on aga kokku võtta riigile tekitatud majanduslikku kahju, mis seisneb peamiselt Venemaa varjatud sanktsioonides

Eesti ettevõtete vastu ning mille mõjud ilmnevad alles pikema aja jooksul.

See tooks lähema seitsme kuu jooksul kaasa Eesti Raudtee sissetulekute vähenemise 325–420 miljonit krooni võrra, Tallinna Sadamal tuleks aga loobuda 190–200 miljonist kroonist. Hansapanga analüütiku Maris Lauri sõnul ei ole see aga veel maailma lõpp. „Mingid ettevõtted saavad pronksöö sündmuste tõttu kindlasti kahjumit, kuid Vene äriiga kaasneb alati suur risk,” rääkis ta. „Sellepärast on ka kasumid seal nii suured olnud.” Lauri sõnul ei pruugi transiidisektori probleemid kogu Eesti majandusele laieneda, sest enam pole üheksakümnendate aastate algus, kus majandus sõltus peamiselt transiidi edukusest. „Ma arvan, et kui tagasilöökk tuleb, siis on see väike,” lisas ta.

Eraldisest kaetakse ka Eesti

Moskva suursaatkonna ja Peterburi peakonsulaadi täiendava mehitatud valve tagamisega seotud kulud, teatas valitsuse kommunikatsioonibüroo.

Pronksöö otsesed kulud

•Kaitseministeerium — 12,9 miljonit krooni (Tõnismäe monumenti ümberpaigutamine ja taaspüstistamine, haudade väljakaevamine ja säilmete tuvastamine, haljastustööd, turvateenused jms);

•Siseministeerium — 31 miljonit krooni (politseinike ületunnitöö ja hüvitised, lähetus- ja toitlustamine, sõiduki- ja varustuskuulu);

•Rahandusministeerium — ca 20–25 miljonit krooni (vandaalide tekitatud kahjude hüvitamine eraomanikele ja kohalikele omavalitsustele).

ER

Baltic Exchange esikülj vahetult pärast valmimist 1903. aastal

Foto: internet

Tallinna tahetakse püstitada brittide ajalooline börsihoone

Juunis algas 1540-jalase konteineri transportimine, millest viimane pidi kavandatu järgi kohale jõudma 6. juuliks — ajaloolise Londoni börsihoone allesjäänud detailid peaksid seega olema Eestisse jõudnud.

Ärimed Heiti Hääil ja Eerik-Niiles Kross tõid Londonist Tallinna südalinna brittide ajaloolise börsihoone. 1903. aastal Londoni kesklinna püstitatud laevandus- ja merebörsi Baltic Exchange endine peakontor tehti tükkideks ja pakiti kokku ning Heiti Hääil ja Eerik-Niiles Kross ostsid selle mullu 18,5 miljonit krooni ehk 800 000 Suurbritannia naela eest. Maja transporditi Eestisse ligi 50 merekonteineriga. Tegemist on hiiglasliku saadetisega — 50 nummerdatud kirstu, mille sees on kaared, trepid, marmorsambad, puitpaneelidega telefonikabiinid, kipsist merekoletised, kirjutas BBC. Kõik need detailid pannakse tükkhaaval kokku, et taastada laevandusbörs Baltic Exchange (Balti Börs). Balti Börsi maja oli üks kuningas Edward VII aja arhitektuuri kaunimaid näiteid. 1992. aasta aprillis purustas selle

Iiri Vabariikliku Armeed (IRA) pomm. Portlandi kivist ja graniidist fassaad võeti maha ja viidi lattu lootuses, et hoone kunagi taastatakse. Kui viktoriaanlik sammaste ja võlvidega maja oli püsti veel Londonis — Thamesi jõe ääres, võõrustas see mitmeid filmivõtteid. Näiteks vändati seal 16 aastat tagasi kolm Oscarit võitnud draama „Howards End”. Et hoone oli IRA pommirünnakus liiga palju viga saanud, võeti grandioosne kauplemissaal hoolega koost lahti, nummerdati ja pildistati. See läks maksma 4 miljonit Suurbritannia naela.

Pärast aastaid müügisolekut ostsid suursuguse maja jäänused kaks Eesti ärimest Heiti Hääil ja Eerik-Niiles Kross. Ärimed kavatsesid Balti Börsi taaselustada Tallinna südalinna, kus praegu asuvad hamburgeriputka ja lillepood, kuid muinsuskaitjad ei ole

sellega nõus. Tallinna kultuuriväärtuste ameti muinsuskaitse osakonna juhataja Boris Dubovik on seisukohal, et Balti börsi ajaloolise hoone võiks Tallinnas üles panna küll, kuid selleks peavad ärimed leidma majale mõne teise koha. Kuna tegemist on laevandus- ja merendusbörsiga, võiks hoone uue asukoha leida kuskil sadama läheduses.

Maja ehitatakse algusest peale, lisatakse originaalfassaad ja kauplemissaal. Ehitus algab 2008. aasta lõpul ja võtab aega umbes kaks aastat. Kasutusse tahetakse maja võtta peamiselt büroohoonena. Hoones hakkaks olema avar aatriumisaal kontsertide, konverentside ja näituste tarbeks. Mere-museum on huvitatud oma püsinaäituse ülespanekust. Maja ülemisele korrusele tuleb restoran.

Kogu ettevõtmine maksab äri-meestele mitusada miljonit. ER

Eesti Post andis välja aasta lindu kujutava postmargi

Ornitoloogiaühing valis aasta linnuks luige

2007. aasta linnuks on Eesti Ornitoloogiaühingu poolt valitud luik. Üheks selle valiku põhjuseks on tutvustada kõiki meie kolme luigeliiki laiemale avalikkusele. Tuntakse ju suhteliselt hästi inimkaaslejana tuntud külmnökk-luiki (*Cygnus olor*), keda võib kohata lisaks loodusmaastikele ka

meie asulates ja linnades. Külmnökk-luik esineb Eestis nii pesitsejana, rändajana kui ka talvitujana. Vähem tuntud on nn kollanokkalised luigid — laululuik (*Cygnus cygnus*) ning väikeluik (*Cygnus columbianus bewickii*). Esmapärgul võib tunduda raske eristada väikeluiki tema suuremast suguvennast laululuigest. Lähemalt uurides märkame, et tegemist on mõnevõrra väiksema linnuga, kellel kollane värv nokal ei anna niivõrd

palju tooni kui laululuigel. Väikeluik on arvukaim meilt läbirändav luigeliik, kelle rändepeatuspaigad asuvad rannikumerel, suurjärvedel ning liigniisketel põllumajandusmaadel. Laululuike võib Eestis kohata nii rändel kui ka talvitumas. Pesitsejana on laululuik Eestis haruldane, asustades inimpegliku liigina rabasid ning väiksemaid järvi.

Eesti Post

Lühidalt

● 10. mail saatis Riigiprokuratuur Vene Föderatsiooni Peaprokuratuurile õigusabipalve, milles paluti kaasabi aprilli lõpus alguse saanud Eesti vastaste küberrünnakute taga olevate isikute leidmiseks, kes võivad asuda Venemaal, teatas Riigiprokuratuuri avalike suhete talitus. 28. juunil saabunud vastuses keeldus Vene Peaprokuratuur osutama Eestile õigusabi küberrünnakute uurimisel. Riigi peaprokurör Norman Aasa sõnul on äärmiselt kahetsusväärne, et Vene Föderatsioon keeldus koostööst, seda eriti olukorras, kus suur osa rahvusvahelisest üldsusest on küberrünnakute ohtlikkust tänaseks mõistnud ja otsib võimalusi neile üheskoos vastu astuda.

● 3. juulil toimus Tõnismäe väljakaevamistel leitud kaheksa Nõukogude sõduri säilmete ümbermatmine Tallinna kaitseväge kalmistule. Tseremoonial lugesid hingepalve kaitseväge kaplanid major Laanepere ja kapten Sarapik, peale seda asetati hauale nimetahvel ja pärjad. Üritusel osalesid kaitseminister Jaak Aaviksoo, rahvastikuminister Urve Palo ja riigikogu riigikaitsekomisjoni esimees Mati Raidma. Venemaa suursaatkonna esindajad kaitseväge kalmistul Tõnismäelt välja kaevatud punaväelaste ümbermatmisel ei osalenud, väljendades nii rahulolematust pronksööduri teisaldamisega.

● Võidupäeva hommikul langes Afganistanis NATO juhitud operatsioonil teenistusülesandeid täites kaks demineerimismeeskonna kaitseväelast. Raketirünnakus said surma demineerimismeeskonna 24aastane ülema abi seersant Kalle Torn ja 33aastane demineerimismeeskonna autojuht nooremseersant Jako Karuks. Suursaadik Nigel Haywoodi sõnul on eriti kurvastav, et selline tragöödia juhtus just võidupäeval.

● Eesti elanikkonna rikkaima ja vaeseima viiendiku sissetulek erines 2004. aastal 5,9 korda, mis tähendab, et Eesti kuulus sel perioodil Euroopa viie ebavõrdsema sissetulekuga riigi hulka. Elanikkonna sissetuleku ebavõrdsus oli 2004. aastal Eestist suurem vaid lähinaabritel Leedul (6,9 korda), Lätil (6,7) ja Poolal (6,6) ning vanadest liikmesriikidest Portugalil (8,2), teatas statistikaamet. Statistikaameti väitel valitseb euroliidus seaduspära — mida suuremad on riigi kulutused sotsiaalsele kaitsele, seda vähem on sissetulekutes ebavõrdsust. Eestis moodustasid kulutused sotsiaalsele kaitsele 2004. aastal sisemajanduse koguproduktist 13,4%, Sloveenias, kus oli 2004. aastal sissetulekute ebavõrdsus väiksem, aga 24,3%.

● 31. mail valis Tartu Ülikooli nõukogust, kõikide teaduskondade nõukogudest ja ülikooli korralistest professoritest koosnev valimiskogu kolmandas valimisvoorus 198 poolthäälega ülikooli uueks rektoriks Eesti Maaülikooli rektori ja TÜ arengubioloogia erakorralise professori Alar Karise. Esimeses ja teises hääletusvoorus kogus Karis vastavalt 112 ja 143 toetushäälet. Karise hinnangul saab ülikoolist praegu väga hea hariduse, aga alati on võimalik seda paremaks muuta. „Eesmärgid peavadki olema küllalt kõrged, et olla väärikas ülikool Euroopa teiste ülikoolide seas,” tõdes ülikooli järgmine rektor.

Lastepäevad Annabergis

1.–3. juunil 2007 toimusid Annabergis EÜSLi lastepäevad. Kokku osales üritusel 18 täiskasvanut ja 22 last. Seekordsete lastepäevade korralduse võttis enda kanda Ostwestfaleni rahvuskoondis Katrin Maranik-Monese juhtimisel.

Meile kui esmakordsetele perepäevadel osalejatele oli kõik uus ja huvitav. Algas see Annabergi maja otsimisega. Hoolimata kõiketeadva sõbra — arvuti — kindlaks määratud tee pikkusest ja skeemist Brettenist (Baden-Württemberg) Annabergi, pidime lõpuks siiski kohalike elanike käest küsima, kuidas leida Annabergi lossi. Kurvilist teed mööda mäest aina ülespoole sõites leidsime ka otsitud hoone, milleks oli 20. sajandi algul ehitatud villa koos ümbritseva ürgse pargi ja iidsete puudega.

Jõudnud kohale, kuulsime juba esimesi eestikeelseid sõnu ja kodutunne hakkas tasapisi võimust võtma. Vastuvõtt oli soe ja südamlük, viimasegi võõrustuse peletas Katrini nakatav naer ning pikk, kaetud söögilaud andis võimaluse pärast paaritunnist autosõitu keha kinnitada ja esimesi tutvusi sõlmida. Kui eesti inimene on loomult tagasihoidlik ja kinnine, siis siin tundus, et need eestlased on eurooplase avatuse üle võtnud ja suhtlusaltiks muutunud. Ka lapsed leidsid kiiresti ühise saksa keele, mis aegajalt asendus ka saksa-eesti segakeelega.

Laupäev algas väga tervislikult — Leana Kammertöns viis läbi hommikuvõimlemise, millele järgnes väljateenitud kehakinnitus. Pärast hommikusööki oli plaanis eriti loominguline käsitöö, mis haaras nii lapsi kui ka emasid ja suureks üllatuseks ka isasid. Nimelt õpetasid Kristi Schmidt, Liina Sammu ja Katrin Maranik-Mones meile viltimist. Ilmataat mängis ka kaasa ja nii seebitasime me päiksepaistel kirjused juuksekumme, käevõrusid, pallikesi, munasoojendajaid ja pilte villa ning seebiveega, kuni sõrme- küüned seebiveega puhtad ja vill soovitud kuju, vormi või koha leidis. Viltimine nõuab palju aega, eelkõige kannatust, seega oma- dust, mida emadel on vist kõige

enam ning tulemus oli muljet- avaldav ja kirju nagu Mulgi laud.

Pärast maitsvat lõunasööki oli kord juba järgmise päevakavapunkti käes, mille üle rõõmustasid eriti lapsed. Nimelt viis Katrin emade abiga läbi maastikumängu ja pärast väikest ülesannete jagamist, mille jooksul selgus, et meie hulgas istus üks sünnipäevalaps, oli plaan selge. Emad istusid ja korraldasid, lapsed jooksid kontrollpunktidesse ja lahendasid ülesandeid või mõistatusi. Mäng oli põnev ja kaasahaarav ning võitsid kõik osalejad. Vaikselt andsid ka isad endast märku ja kohe anti ka neile ülesanne — lõkke jaoks puid otsida, saagida, raiuda. Nii mõnigi väikemees tundis end sama tugevana kui suured mehed ja nii võiski näha isasid-poegi metsatöid tegemas. Samal ajal pani Ostwestfaleni koondis meie kunstioskused veelkord proovile ja pakkus võimalust kujundada värvidega valgest linariidest kotte, ka siin oli tulemus muljetavaldav.

Nälg hakkas märkamatult pitsitama ja üllatus oli suur, kui nägime, millise kunstitööga kokatädi hakkama sai: laud oli lookas maasikate, ananasside, arbuuside, juustu ja muude maitsvate ning eksootiliste suupistete all. Kuid see oli alles algus, sest sünnipäevalaps Laura Balzer pani omalt poolt lauale veel šampusepudelid ja klaasid. Et veeta ilus õhtu lõkke ääres, transportisime kõik söögid- joogid lõkkeplatsile ja alustasime sünnipäevalauludega. Kõlasid peale kohustusliku „Elagu“ vanad head lood nagu „Kõige suuremad sõbrad“ jne. Sellises tujus oli ainult hääle kasutamise vahel ja nii moodustati suur ring, kus käis ringi „Üks tore tädi“, „Lapadu“ ja lõpuks mängiti koos sakslastest isadega „Kaks sammu sissepoole ja kaks sammu väljapoole“. Puud ragisesid vallatus tules ja meeleolu oli mõnus, peaaegu nagu jaanitulel.

Tasapisi võttis pimedus aina rohkem võimust, lapsed rääkisid üksteisele õudusjutte ja emad-isad blondiinialju.

P ü h a p ä e v algas lõuna- maises meele- olus. Üle saali kõlas flamenko- muusika ja Evelyn Eichhorst õpetas paar flamenkotantsu sammu, mis haaras kaasa nii väikesi kui suuri tantsijannasid.

Enne lahkumist tutvustas Maarika Remmert lastelaagrite projekti, mis annab võimaluse Saksamaal elavatel Eesti lastel Eesti lastelaagrites osaleda. Seda võimalust kasutavad paljud eesti pered ja ka lapsed on nendest laagritest vaimustatud. Samas tegi Maarika reklaami järgmistele samuti Annabergis toimuvatele EÜSLi üritustele — näiteks kultuuripäevad ja korona- jakkolo turniir sügisel.

Jalutuskäik saladusliku võlumeetsa toimus ilma meieta, aga midagi tuleb jätta ka järgmisteks kordadeks ja nii jätsime Annabergi vanasse lossi kahjutundega maha oma uued tuttavad lootuses, et aasta möödub kiirelt.

Lõpetuseks tsiteerin väikest Jana Kammertönsi, kellele meeldis samuti kõik: „Isegi see, et tiiki kukkusin!“ Mina tiiki ei kukkunud, aga mullegi meeldis see nädalavahetus väga ja tänan veelkord kõiki korraldajaid, tegijaid ja muidu abistajaid toreda elamuse eest.

Kristiina Jessen / Bretten

EÜSLi lastepäevadel osalejad

Lastepäevadel õpiti palju — viltimisest puusaagimiseni

Fotod: Maarika Remmert

Jaanipäev Karlsruhes

Sellel aastal tähistasime jaani- päeva laupäeval, 23. juuni õhtul. Tundub, et eestlus hakkab siin- mail uuesti tuult tiibadesse saama, seda kinnitab ka kokku- tulnute suur hulk. Karlsruhe lähedale Ettlingen-Oberweieri grillplatsile oli tulijaid nii Heidelbergist kui Stuttgartist, rääkimata juba lähima ümbrus- konna rahvast. Eriti rõõmustas, et lisaks 26 täiskasvanule, oli meil sel õhtul ka kaheksa last ringi jooksmas ja peost osa saamas.

Sel jaanipeol oli kõike, mis hing ihkab ja mis ühe jaanipeo juurde kuulub: nii päikest kui vihmasaraid, millega kaasnesid loomulikult suuremad või väikse- mad porilombid, mis eriti lastele huvi ja head meelt valmistasid, oli fantastiliselt suur ja kirev viker-

kaar taeva laotusel, oli grill, oli ühislaulmine kuni hääled kähed- daks muutusid ning loomulikult oli ka õhtu haripunkt — jaanituli. Lõkkemeistriks oli Leili Tammel- Müller koos oma usinate abiliste- ga, Jesseni pere meesteväe näol — papa Lars, Niklas, Leander ja Rasmus. Ja lõkketuli sai aus, täiesti nii, nagu peab olema.

Aeg lendas aga kiiresti ja täiesti märkamatult saabus pimedus. Äkki särasid kuu ja tähed taevas, nii et ei jäänudki muud üle, kui tuli kodutee jalge alla võtta. Kui mitte enne, siis järgmisel jaanipeol kohtume uuesti, kõlas lahkumis- lause kõikide suust, sest oli tore pidu.

Meeli Bagger / Karlsruhe

Jaani- päevalised lõkke ümber

Foto: Meeli Bagger

Vt ka www.degdeg.de/pildigaleriid

Kölni Eesti Rahvuskoondise arhiiviprojekt

KERKi juhatus poolt esitatud EV Rahvuskaaslaste Programmile aprillis 2007. aastal

1. Eesmärgid
 - 1.1. Korrastada olemasolevad KERKi dokumendid/kaustad
 - 1.1.1. Olemasolevatest dokumentidest teha nimekirjad
 - 1.1.2. Olemasolevatest dokumentidest teha digitaalkoopiad
 - 1.1.3. Dokumentide skanneerimine
 - 1.1.4. Skanneeritud materjali töötlemine
 - 1.1.5. Digidokumentide süstematiseerimine
 - 1.1.6. Digidokumentide märgistamine märksõnadega
 - 1.1.7. Olemasolevate dokumentide arhiveerimine
 - 1.2. Leelo koori materjalid
 - 1.2.1. Kokku otsida Leelo koori puudutavad materjalid/fotomaterjalid
 - 1.2.2. Eravalduste olevate materjalide digitaliseerimine
 - 1.2.3. Skanneeritud materjalide töötlemine, süstematiseerimine, märksõnadega märgistamine (vt 1.1.4.–1.1.7.)
 - 1.2.4. Fotomaterjali süstematiseerimine, info kogumine sündmuse, aasta, inimeste kohta, kes konkreetset fotol on
 - 1.2.5. Mälestuste kogumine
- 1.3. KERKi näitering
 - 1.3.1. Originaalkäsikirjad/fotomaterjalid (vt ka 1.2.1.–1.2.5.)
- 1.4. Üldine eesmärk
 - 1.4.1. Teadvustada vajadust säilitada ja uurida oma ajalugu
 - 1.4.2. Pakkuda võimalust omandada dokumentide säilitamisega seotud teadmisi
 - 1.4.3. Tekitada konkreetset huvi KERKi ajaloost vastu
2. Konkreetset ülesandest
 - 2.1. Arhiivialastest koolitustest osavõtt:
 - augustis Eestis — 2 inimest
 - sügisel Hamburgis maks. 3 inimest
 - 2.2. Arhiiviteemalise seminari korraldamine Kölnis/ Wermelskirchenis. Teemaks KERKi arhiiv, meetodika, võimalused ja vajadused, praktilised näpunäited
 - 2.3. KERKi arhiivi konsultatsioonid, ülesannete ja tegevuskava täpsem fikseerimine
 - 2.4. Dokumentide/fotomaterjali süstematiseerimine
 - 2.5. Dokumentide/fotomaterjali skanneerimine
 - 2.6. Skanneeritud materjali töötlemine
 - 2.7. Skanneeritud materjalide varustamine ühtse märksõnade süsteemiga
 - 2.8. Interneti lehe loomine
 - 2.9. Arhiivisüsteemi ülesehitamine, otsingumootori/-võimaluste käivitamine (planeeritud teiseks aastaks, eeltoodud saab alustada juba esimesel aastal)
3. Seminarid/õppepäevad
 - 3.1. Suvekool Eestis Kokel, augustis 2007
 - 3.2. Arhiivialane seminar Hamburgis (korraldab HEA selts koostöös KERKi ja Eesti Kirjandusmuuseumiga)
 - 3.3. Arhiivitöö põhimõtete tutvustus Kölnis
 - 3.4. Eesti Rahva Muuseumi KERKi arhiiviprojekti tugisiku konsultatsioonid ja abi arhiivikordatagemisel
 - 3.5. Vajadusel Kaja Telschowi konsultatsioonid Kölnis/Wermelskirchenis
4. Osalejad
 - 4.1. KERKi arhiiviprojekti toimimise eest vastutab KERKi juhatus
 - 4.2. Projektijuht — Mare Rahkema
 - 4.3. Toimikond:
 - Mare Rahkema — KERKi dokumentatsioon
 - Lea Küngas-Leitaru — näitering, Leelo koor
 - Merike Miländer — näitering, KERKi dokumentatsioon
 - 4.4. Koolitusel Eestis osalevad Mare Rahkema ja Tiit Kallas-Liepins
 - 4.5. Reaalset abi on pakkunud nii noorema kui vanema generatsiooni esindajad
5. Aeg

Planeeritud on KERKi arhiivimaterjalide kordatagemiseks ligi kolm aastat. Kuna tegu on inimestega, kes osalevad projektis oma vabast ajast, siis näiteks esimeseks aastaks on planeeritud ca 200 töötundi (aprill kuni detsember ehk 7 kuud, st iga kuu kõikide osalejate peale ca 30 töötundi) + koolitused/seminarid
6. Materjali hulk

KERKi dokumentatsiooni ca 2 jm + Leelo koori ja näiteringi materjalid eravalduste + muud KERKi tegevusega seotud materjalid eravalduste
7. Lõpptulemus
 - 7.1. Kolmanda aasta lõpuks peaks KERKi, Leelo koori ja näiteringi dokumentatsioon, foto- ja muud materjalid olema arhiveeritud, digitaliseeritud, süstematiseeritud
 - 7.2. Valmima peaks (momendil Eestis loodavast süsteemist lähtuvalt) interneti koduleheküljel, kus on uurijatel ja huvilistel võimalik tutvuda nii dokumentide, fotode ja teiste materjalide nimistutega; teha märksõnalisi päringuid aga samuti ka dokumentide ja fotode endiga. Vajadusel saab kaitsta mitteavalikke materjale salasõna süsteemiga
 - 7.3. Kolmanda aasta lõpuks oleks ehk võimalik KERKi ajaloost ka raamat/fotoalbum koostada — see jääb aga juba edaspidiseks otsustamiseks

- 7.4. Väga konkreetseks ja positiivseks tulemuseks peaks lugema ka inimeste usalduse kasvu, et eravalduste olevad KERKi puudutavad materjalid ka KERKi arhiivi jõuaksid
- 7.5. Lõppeesmärgiks on KERKi arhiivi üleandmine EÜSLi arhiivi, sest sinna peaksid rahvuskoondiste arhiivid ka kuuluma
8. Eelarve

8.1. Hüvitised	2400 €
8.1.1. ERMi konsultant ca 3 tööpäeva	300 €
8.1.2. projektis osalejate tööhulk 2007. a umbes 200 h; projekti I etapi kestvus 7 kuud (aprill-detsember 2007, v.a juuli-august)	2100 €
8.2. Arhiiviseminari korraldamine Kölnis (september 2007)	600 €
8.3. Lähetused/sõidukulud:	850 €
* Köln-Tartu (Eesti Kirjandusmuuseumi korraldatav seminar 2007. a augustis) osavõtjaid 2, sh 1 osavõtja sõidukulud muudest allikatest	150 €
* Tartu-Köln (ERMi konsultant, september 2007)	200 €
* Köln-Hamburg (arhiiviseminari, korraldab HEA Selts okt/nov 2007), KERKi poolt osavõtjaid 3	300 €
* Kaja Telschowi (vajadusel) konsultatsioon KERKi arhiivis	100 €
* Saksamaasisesed lähetused materjalide kogumiseks	100 €
8.4. Skanner	250 €
8.5. Arvuti digitaliseeritud andmete töötlemiseks ja arhiveerimiseks	1300 €
8.6. Majandus- ja infrastruktuur, bürooarbed, arhiivitarvikud	300 €
Kokku:	5700 €
- Sellest:

Rahvuskaaslaste Programmilt:	5200 €
Omafinantseerimine:	500 €

ER

Arvamus

Alustuseks olgu öeldud, et pooldame igati arhiivide korrastamist ja minevikupärandi säilitamist, kuid ... kas iga hinna eest?

Käesoleva aasta 24. veebruaril otsustas KERKi üldkoosolek ühehäälselt volitada oma juhatus KERKi arhiivi küsimustega tegelema. Igati tervitatav otsus, kuid sel koosolekul ei räägitud mingitest tähtaegadest ega ka mingitest summadest. KERKi juhatus tegutses aga energiliselt ja kiiresti ning nüüdseks on meil käivitunud KERKi arhiiviprojekt Eesti Vabariigi Rahvuskaaslaste programmi toetusel.

KERKi juhatus andmete kohaselt on arhiivi maht ca 2 jooksvat meetrit, lisaks veel Leelo koori materjal ja muud eravalduste olevad KERKi tegevusega seotud materjalid. Ühtekokku vast 3–4 kastitait. Projekti kestvuseks on planeeritud 3 aastat, maksumuseks ligi 20 000 €.

Kuna arhiivimaterjalid on seisnud pikki aastaid Maie Kisis-Vainumäe (olles KERKi esinaine) kodus, on ta umbkaudselt teadlik ka nende sisust. Mitu kausta on täis Esinduskogu koosolekute protokollide koopiaid, mille originaalid asuvad Berliinis EÜSLi arhiivis, samuti endine kirjavahetus EÜSLi juhatusega. Kõik teavad, ka KERKi juhatus, et EÜSL tegeleb oma arhiivi korrastamisega, seega tehakse ju topelt tööd — on see mõttekas?

Allakirjutanuile tundub see projekt kuidagi üle paisutatud. Sama arvamus on ka EÜSLi väljaõppinud arhivaaril — Kaja Telschowil. Meeli Bagger konsulteeris ühe arhiivinduse spetsialistiga pr dr Svetlana Dallmanniga Neumünsterist (pr Dallmann elab viimased 6 aastat Saksamaal ja tegeleb ka siin arhiivindusega, on arhiivinduse teemadel teinud oma doktoritöö ning eelnevalt veel üle 20 aasta Peterburgi Ermitaaži arhiivis töötanud). Kirjeldades talle antud olukorda ning kavandatavat projekti, oli tema vastus, et sellist projekti ei tehta kolm aastat, vaid maksimaalselt üks aasta; raha läheks õigete inimeste kasutamisel üle poole vähem vaja; täiesti võhikute saatmine arhiivinduse seminaridele või kursustele on raha aknast välja viskamine; et arhiivindusega tegeleda korralikult ja efektiivselt on vaja aastakümnetepikkusi töökogemusi.

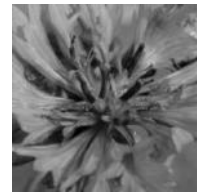
Vaadates eelarvet ja arvestades arhivaaride hinnangut tekib tahehtamata küsimus, kas ei oleks mõttekam KERKi paar kastitait arhiivindusmaterjali kohe väljaõppinud arhivaar Kaja Telschowi kätte usaldada, kes juba tegeleb EÜSLi arhiiviga? Juba üksi maksumus (projekti 1. etapi finantseerimiseks on KERKi kontole laekunud 5.374,97 €) ja ajasäilivus viitab sinnapoole, rääkimata asjatundlikkusest. Kuidas õigustada eelarves esinevaid amatööride õppe- ja reisikuluseid ning töötasu, kui väljaõppinud arhivaar käepärast võtta ja nõus tegema?

Maie Kisis-Vainumäe
KERKi liige

Meeli Bagger
BW RK esinaine

Umbrohist rahvuslilleks

Aastast 1968 eesti rahvuslilleks tunnistatud rukkilill (*centaurea cyanus*) on tegelikult

umbrohi, mis kasvab metsikuna viljapõldudel nii Euroopas, Põhja-Ameerikas kui ka mujal maailmas. Põlluumbrohuna levib rukkilill just taliviljapõldudel, tee- ja kraaviservadel ning jäätmaadel.

Kuigi rukkilill on Eesti rahvuslill, näeb teda Eestimaa aedades ja põldudel üsna harva. Rukkilille viljapõldudelt kadumine on mõistetav — ta ei talu lihtsalt pestitsiide. Aias ja kasvuhoones kasvaks rukkilill aga hästi, sest tegemist on vähenõudliku taimega. „Rukkilille kasvatamine peenras on lihtne,“ räägib Tallinna Linnalehe (23.05.07) veergudele firma Selteret OÜ müügijuht Erika Kangur. „Seeme tuleb külvata otse peenrassa, see tõuseb kiiresti üles ega jää seetõttu umbrohtudele jalgu. Tänu kiirele kasvule hakkab rukkilill ka kiiresti õitsema.“ Mulla suhtes pole rukkilill pirtsakas, kuid õitseb kõige paremini siiski happelises või neutraalses mullas, tahab päikest ja valgust, kuid saab ka varjus hakkama. „Rukkilill ei vali kasvukohta,“ ütleb pr Kangur, „kuid päikese käes õitseb lill küll paremini. Kasvukoht võiks olla pigem kuivem kui niiskem. Seemned tuleks külvata hõredalt. Siis hargneb taim paremini ega vaju tugevate vihmadega külili.“

Tavaliselt õitseb rukkilill juunist septembrini. Et lill varem õitsema hakkaks, soovivad kogenud aednikud külvata seemned juba suve lõpupoole otse peenrassa. Kui lillele asukoht meeldib, siis külvab ta ennast juba ise edasi. Mida kobedam muld, seda kindlam, et ta kasvama läheb. Erika Kanguri sõnul kasvab rukkilill küllalt suure puhmana ja kipub liiga rammusas mullas lamanduma. Seetõttu tuleb tema ilu kõige paremini esile suurema-õieliste ja teist värvi õite kõrval. „Daaliad, astrid, kollased peililled, nelgid, saialilled, petuuniad, pelargoonid,“ loetleb Erika Kangur lilli, mis rukkilille ilu ei vähenda. „Kuid ta on ilus ka pisilillede kõrval, näiteks koos härjasilma, moonide, kellukate ja dekoratiivkõrrelistega.“

Rukkilille armastavad ka putukad, eriti mesilased, kes saavad taime õitest rohkesti nektarit. Lisaks on rukkilill tuntud kui ravimtaim. Tema äärisõite leotist kasutatakse uriini- ja sapieritust soodustava vahendina. Rukkililleõite kompress aitab aga väsinud või põletikuliste silmade puhul. Rahvameditsiinis on õite viina- ja veeleotist kasutatud ka kõha- ja palavikuvastase vahendina. Taim sisaldab rikkalikult C-vitamiini, tema seemnised aga õli. Õitest saadakse ka sinist värvi. Rukkilille võib niisama suhu pista, kuid ta kõlbab ka salatite kaunistamiseks.

Meeli Bagger / Karlsruhe

55+ Seeniorid 21.–25. mail 2007 Annabergis

Meeldiv aeg kadus nagu linnulennul ning tegemist oli küll ja küll. Tore seltskond, ilusad ilmad, ülimalt kena loodus — mida hing oskab veel tahta?

Korduvaks päevapunktiks enne hommikueinet oli igahommikune gümnaastika värskes õhus — venitasime, ringutasime, pingutasime, nii et kondid ragisesid, ning ahmisime kopsud täis värsket kevadist õhku. Kehakinnitusele järgnes igapäevane palvetund, mille pidas praost Merike Schümer-Paas, teemaks kiriku-muusiku Paul Gerhardi elulugu.

Tartu Eesti Rahvamuuseumi kurator Piret Õunapuu rääkis meile eesti rahva kombestikust läbi aasta, kord valides tähtpäevi, kord aastaegasi. Teema on nii ulatuslik, et sellest kirjutame edaspidi pikemalt.

Sügava mulje jättis režissöör Raimo Jõeranna dokumentaalfilm "Sinimäed". Aastal 1944 ei suutnud Punaarmee Eesti idapiiril vallutada kolme kõrgendikku – Sinimägesid. Kesknädal toonaste kaitselahingute ühe kangelase Paul Maitla saatusele, jutustab film kirjade,

päevikute ja mälestuste abil sada-dest noortest, kes sel keerulisel ajal totalitaarse suurvoimude vahel oma valiku pidid tegema. Filmile järgnes minutitepikkune vaikus, pisarad voolasid.

Väljasõit Walporzheim'i, Ahr'i jõe ääres asuvasse väikesesse viinamarjakasvatavate külla kujunes 55+ haripunktiks. Küllastasime veinikeldrit, kus meile tehti selgeks veini valmistamine — marjade korjamine erinevatel kuudel (Spätlese, Eiswein jne), mahla pressimine, puit- ja terasvaatides hoidmine, pudelitesse villimine ja palju muud, sekka kuulasime anekdoote. Loomulikult lõppes ekskursioon kohalike veinide degusteerimisega — kuidas siis midu. Ja loomulikult osteti koju kaasa! Tagasisõit oli eriti lõbus.

Ja ega eestlane lauluta saa — väsimatu Kukerpilli Arne Haasma korts kõlas igal õhtul, viiulil saatis Arne Kiitsak Waldbrölist ja klaveril mängis pianist Larissa Nitzker Hamburgist. Igal vabal hetkel helises mõni pill. Kõiki ergutati laulule ja et sõnadest puudu ei jääks, ootasid ettevalmistatud lauluraamatut ees.

Süüa-juua pakuti neli korda päevas, nii ühele kui teisele oli see liig, kuid toit maitses nii võrratult hästi, et ära ütelda ka ei raatsinud.

Eriti toredaks muutus viimane õhtu. Kroonlühtri küünalde särases esines pea igaüks kas laulu, ettelugemise või lühikese lõbu-

mänguga. "Selgeltnägija" Diana Nikanorova Hamburgist „lüpsis“ väga osavalt "kliinti" Linda Pärtelit Düsseldorfist, kuid lõpuks läksid mõlemad üheskoos raha sirgeks tõmbama nagu vanad sõbrad. Kaks sündinud näitlejat leidsid end!

Suur tänu "finantsminister" Reet Vainumäele, kes ikka ja alati, kui tarvis, kohal on. Suur tänu teile kõigile, kes te seal viibisite — oli ülimalt tore!

Ootame kõiki järgmisel aastal jälle: 25.–30. mail 2008.

Maie Kisis-Vainumäe

„...meenutan neid ILUSAID päevi, mis sääl üheskoos veetsime. Sind ei jõua ära kiita, ei leia küllalt häid sõnu, millega sind tänada. Sul oli kõik nii hästi läbi mõeldud, päevad suurepäraselt täidetud. Juba möödunud aasta imetlesin, kuidas sa oskasid päevi täita. Sel aastal oli kõik veel ilusam, proua Õunapuu ettekanded olid nii huvitavad. Arne kui pillimees on lausa ületamatu.jään juba nüüd ootama viimast mai nädalalõppu aastal 2008.“ (Linda Pärtel)

„...tänu nende võrratult ilusate päevade eest Annabergis. Ilus loodus, kenad inimesed, huvitavad ettekanded, nii palju eesti laule kõlas ja nii maitvad toidud. Olin nagu paradisis.Need ilusad päevad andsid mulle uut energiat ja elurõõmu...“ (Linda Jürgens)

„...küll oli tore Annabergis olla huvitavad ja lõbusad ettekanded, head jutuajamised. Suur aitäh sulle! Pidid igatahes koduga natuke jälle kodunema!“ (Maie Stratemann)

Traditsiooniline grupipilt trepil

"Selgeltnägija" Diana Nikanorova Hamburgist ja "kliinti" Linda Pärtel Düsseldorfist

Muusikamehed Arno Kiitsak ja Arne Haasma

Fotod: Maie Kisis-Vainumäe

AJALUGU

Nikolai von Glehn (1841–1923)

Kirjutasin ajalehe Eesti Rada mainumbris loo teemal „Nikolai von Glehni sünnikodu Jälgimäel“. Lubasin, et võib-olla edaspidi tuleb sellele loole ka järg — Nikolai von Glehn Nõmme asutajana. Nüüd see lugu siis tuleb...

Eelnenud loos oli juttu Nikolai von Glehni sünnist Jälgimäel. Nüüd siirdume koos temaga Nõmme kanti.

Glehn sai hea ja mitmekülgse hariduse. Ta õppis Tartu Ülikoolis majandust ning täiendas end Saksamaal meditsiini, filosoofia, arhitektuuri, aianduse, kunsti ja luule alal. Pärinud isalt mõisa, pööras ta juba varakult tähelepanu Nõmme ja Mustamäe aladele. Kui 1870. aastal rajati Peterburi–Tallinna–Paldiski raudteeliini ja kaks aastat hiljem Nõmme raudteepaatus, siis olid eeldused asunduse loomiseks olemas.

1873. aastal andiski Glehn välja esimese suvilakrundi Nõmmel. Legendi järgi olevat ta seisnud kõrgel Mustamäe veerul, lõõnud jalaga vastu maad ja öelnud: „Seie saagu lenn!“ Ja aastate möödudes saigi siia Nõmme linn.

Jah, Glehn unistas Nõmme linna rajamisest. Sellesse üritusse pani ta kogu oma energia, jõu, teadmised ja raha. Paljudki kavatsused olid tal lausa utoopilised — Nõmmele pidi tulema tööstus, oma sadam (milleks Glehn plaanis kanali rajamist Mustamäe nõlva alla) jne. Aga ta asutas siiski mitmeid tööstusettevõtteid nagu valukuur-metallitöötkoda, hilisemad sakraalehitised babbisti ja luteri kogudustele. Mõnda aega töötasid liimivabrik, mööbli- ja

Nikolai von Glehn Nõmme asutajana

seebivabrik, vorstivabrik jt. Muide, tema poolt asutatud köievabrik töötas Nõmmel veel pärast II maailmasõda.

Glehnil tuli alustada püsielanikkonna loomisest, kuid seda takistas Balti eriseadus, mis keelas rüütmõisaid tükeldata ja kruntideks müüa. Nii tuli tal esiootsa leppida maade rentimisega.

1880. aastal sai Glehn siiski müügiloo ja Nõmme eraldus administratiivselt Jälgimäe mõisast ja siirdus Saue valla alla. Samal aastal asus Glehn ise ka Nõmmele elama, jättes mõisa poeg Manfredi hooleks. Algul oli ta elamukse kõrge šveitsi stiilis maja. 1. oktoobril 1886 sai aga valmis loss, mida tuntakse seniajani Glehni lossina. Sinna valmistas ta ise mööbli. Teadaolevalt on sellest praeguseks säilinud vaid üks ese — ühest puutüvest nikerdatud kapp, mis on hoiul kunagise Glehni vaadetornis (nüüd Tähetorn).

N. Glehn soodustas igati ehitustegevust, andis vajadusel laenu ja abistas ehitusmaterjalidega. Sealjuures kehtestas ta aga kindla nõuande: linn tuleb ehitada metsa ja mets pidi säilima. Nii pandigi alus Nõmme metsalinnale, ainulaadsele kogu tolleaegses Euroopas.

Nii oma lossi kui ka teised ehitised ja skulptuurid planeeris Glehn ise, olles tihti ühtlasi ehitusmeister ja ehitaja. Lossi siseseinad olid kaetud filosoofiliste mõteterade ja õpetussõnadega. Neid oli nii saksa, ladina, prantsuse kui ka vene keeles. Teiste hulgas leidunud ka eestikeelne salm: „See on üks harimata mees, kes sülitab veel maja sees“.

Niisiis lossi tubade seintele ja parkikividele kandis ta mitmes keeles luuletusi ja mõtetera. Tema saksakeelsed luuletused on eraldi raamatuna ilmunud. 1910. aastal andis Glehn välja isegi ajalehe „Nõmmesches Wochenblatt“, mida

ilmus 19 numbrit.

Pärast lossi valmimist hakkas Glehn selle juurde parki rajama. Parki otse lossi ette mattis Glehn oma sõiduhobuse ja püstitas hauale graniidist obeliski. See obelisk on säilinud.

Parki rajas ta palmimaja, kuhu ta tõi Saksamaalt eksootilisi külmakartlikke taimi. Raudkividest valmistas ta ka oma tuntuma ja omanäolisema taiese „Kalevipoeg“. See valmis aastatel 1902–1908. Rahvas hakkas seda kutsuma Kuradiks, kuna kujul oli metsloomanahk koos sarvedega. Glehn oli selle peale väga nõrduinud ja pani kaju ette kivi kirjaga „Kalevipoeg on mu nimi ja hind, lollid kutsuvad kuradiks mind“.

Peale selle laskis Glehn valmistada raudkividest lohe, mille rahvas krokodilliks ristis. Viimasena valmis 1910. aastal pargitornivaatetorn (praegu Tähetorn).

1896. aasta märtsis külastas lossi surm. Suri Glehni abikaasa Carolina Henriette Marie (sünd Berg). Glehni matmispaik asus tollal Keila kirikuaia, kuid peremehe otsus oli teada: abikaasa haud pidi olema lossi lähedal Mustamäe nõlva all, et kallis paik oleks lossi akendest näha. Sobiva koha ta leidiski, paarsada meetrit kallakust eemal. Ta kujundas seal kraavide abil saared ning rajas tiigid. Saartele istutati puid. Hiljem maeti rahulasse ka tema tütre Elisabethi kaks last.

1908. aastal asutas Glehn Nõmme Heakorra Seltsi (Wohlfahrtsverein). Peatselt järgnes sellele Nõmme Vabatahtliku Tule-õhku loomine (1910).

1914. aastal sai Nõmme suvituskoha- ja 1917. aastal aleviõigused — Nõmme muutus omaette administratiivkeskuseks. Seda protsessi kroonis Nõmmele linnaõiguste saamine 12. novembril 1926.

Kahjuks polnud N. Glehnile

määratud näha oma eluunistuse täitumist — 1918. aastal siirdus ta koos perega Saksamaale ja sealt edasi Brasiiliasse. N. Glehn suri 7. septembril 1923. aastal ja maeti Auro Fino kalmistule.

Pärast Glehnide perekonna Nõmmelt lahkumist Glehni loss pikapeale lagunes, park metsistus. Aga Glehni nime pole Nõmmel unustatud. Seda nime kannab üks Nõmme tänav ja park. Glehni loss on taastatud TPI õppejõudude ja üliõpilaste ühistööna. 7. jaanuaril 1988 taastati tema loodud Nõmme Heakorra Selts. 4. novembril 1990 taastati tema armsaim taies — Kalevipoeg. 2006. aastal lõppesid Glehni palmimaja rekonstrueerimistööd. Korda on tehtud ka Glehni perekonna rahula Mustamäe all. Nõmme linnaosavalitsus paigaldas 2007. aastal Glehni algatusel ehitatud majadele tahvlid. Neilt tahvlitelt võib lugeda sedagi — siin on viide Glehnile, kes on need majad rajanud ning hoone või ehitise valmimisaasta ja renoveerimise kohta. Tahvlid paigaldati vaate-tornile (Tähetorn), šveitsi stiilis majale, Torniga majale Nõmme jaama juures (kunagine postkontor), aedniku majale, palmimajale, Vorstivabriku hoonele Pärnu maanteel (endine koolimaja, praegu Nõmme Muusikakool) ning Nõmme Rahukiriku hoonele. Glehni lossil oli vastav tahvel juba varem olemas.

Nõmme linnaosavalitsus peab Nikolai von Glehni osa Nõmme arengus väga tähtsaks. Glehni pärandi säilitamine ja tutvustamine on üks linnaosavalitsuse prioriteetidest. Mälestustahvlite paigaldamine kooskõlastati Tallinna kultuuriväärtuste ameti muinsuskaitse osakonnaga.

Aga sellega ma veel Glehni loole punkti ei pane — midagi tuleb veel...

2007. aasta maikuu külastasid Eestit Nõmme rajaja Nikolai von

Glehni Brasiilias elavad järeltulijad — Liba Mercedes Elisabeth von Glehn Santos, tema abikaasa Alvaro Santos ja vennatütar Cristina von Glehn. Tegemist oli Glehni 4. ja 5. põlve järeltulijatega, kes olid Eestis esmakordselt.

Tallinnas külastati Nikolai von Glehniga seotud paiku, ennekõike Nõmme. Tutvuti Glehni lossiga ja rahulaga, samuti vaadati üle Glehni sünnikodu Jälgimäel.

Nõmme linnaosavalitsus võttis külalised vastu Nõmme Muuseumis, mis paikneb Nõmme raudteajaamas, kus külalised avasid fotonäituse Glehni pargis tehtud perepiltidest. Glehni järeltulijatele tegi erilist rõõmu nõmmelaste ajast-aega kestnud traditsioon nende esiisa rajatud pargis perepilte teha. Eriti populaarne on taustavalikul olnud krokodill.

Linnaosavalitsus kinkis külalistele mälestuseks väikse Nõmme lipu ning muuseumi kalendri Glehni poolt rajatud hoonete vanadest fotodest.

Liba Mercedes Elisabeth von Glehn Santos on olnud Brasiilia presidendi nõunik, samuti on ta töötanud Brasiilia konsulina Liverpoolis.

Aga Nikolai von Glehni põrm puhkab senini kaugel Brasiilias Auro Fino kalmistul. Eestit külastanud Glehni järeltulijad olid veendunud, et vana Glehni soov oli leida viimane puhkepaik oma armastatud abikaasa kõrval Nõmmel. Sellest johtuvalt kavandatakse säilmete üleskaevamist ning Eestisse ümbermatmist. Millal see aga teoks saab, seda ei tea. Loota on, et lähijal.

Parimaks mälestusmärgiks Nikolai von Glehnile on tema elutöö — Nõmme linn.

Avo Suurvärav / Tallinn

Nõmme vapp

Kommentaari Seenioride Puhkepäevadele

Eestlasi öeldakse olevat igal pool maailmas. Tänu meie rahva keerulisele saatusele on see kindlasti võimalik, sest on nii sõjad kui võõrad võimud sundinud eestlasi oma kodu maha jätta. Eestlastele on aga ise-loomulik, et elades võõra rahva keskel ei unusta nad oma keelt ega kultuuri. Seetõttu on tuliselt õigus laulul, millega Eestimaa taas kord vabaks lauldi: „Eestlane olen ja eestlaseks jään, sest mind eestlaseks loodi...”

Kui pr Maie Kisis-Vainumäe kutsus mind esinema selle kevade Seenioride Puhkepäevadele, siis ütlesin murelikult, et ma ei oska saksa keelt. Kuulsin aga vastuseks, et seal ei ole vaja ühtegi teist keelt peale eesti keele. Kui ma olin Annabergi kohale jõudnud, sain aru, kui loll mu mure oli olnud. Loomulikult rääkisid kõik eesti keelt ja lisaks sellele teati väga palju nii omaaegsest rahvakultuurist kui ka praegusest elust Eestimaal. Annabergis oid koos tõeliselt toredad ja targad eestlased, nii et tundsin, et mida uut ma neile ikka oskan rääkida...

Tegelikkuses kujunes sellest üks väga tore ja hariv nädal ka minule endale. Rahvakultuuri, meie kalendrikommete ja mitmesuguste ajaloo küsimuste üle arutamine tuli minule vägagi kasuks ja sain samuti palju uusi teadmisi. Ja mis see muuseumitöötajale ikka olulisem oleks. Eriti jäid meelde meie ühised arutelud mitmesuguste ennete ja rahvausu kommete üle. Sain teada ka selliseid asju, mida varem polnud kuulnudki.

Vanema põlve Saksamaa eestlaste elulust, teotähe ja naljasoon on lausa uskumatult lähedal. Iga-aastased suvepäevad on kindlasti neile mõnusa ja oodatud kokkusaamiskohaks, mida oodata. Mina võtsin neilt päevadelt Eestisse kaasa usu eestluse igikestvusse ja lisaks toredad mälestused Annabergi õdusast õhustikust ja ilusast majast.

Piret Õunapuu / Eesti Rahva Muuseum

SLÄNGI(KAS) — uut eesti kõnekeelele

Suuskama — suusatama
Gardekas — garderoob
Pinda käima — muret tegema
Koits — kodu
Susla — rong
Jäts — jäätis
Sahtel — suu
Muss — muusika
Telku — televiisor
Sliipi panema — magama
Pralle — joomapidu (vana kõnekeelne sõna)
Bumerangid — meeste sokid

Ilmar Raagi „Klass” valiti Ida-Euroopa parimaks filmiks

Europa Cinemas Labeli žürii valis Ilmar Raagi tänavu valminud koolidraama „Klass” Ida- ja Kesk-Euroopa suurimal filmifestivalil Karlovy Varys Euroopa parimaks filmiks.

Žüriisse kuulus neli Euroopa kinopidajat, kes põhjendasid „Klassile” parima Euroopa filmi tiitli omistamist sellega, et lineteos on kompromissitult aus ning liigutas hindajaid, vahendas Postimees. „Leiame, et filmi lavastaja on suurepäraselt analüüsinud klassiruumis valitsevat hierarhiat ja sugudevahelist võitlust. Näitlejatöö on veenev ja

silmapaistev. Film annab tõese pildi maailma paljude koolilaste karmist reaalsusest,” märkis žürii.

Karlovy Vary filmifestivalil Euroopa kinopidajate organisatsioonilt Europa Cinemas parima Euroopa filmi tiitli pälvinud „Klassi” edu tuli režissöör Ilmar Raagile nii suure üllatusena, et võttis filmimehe esialgu sõnatuks. „Kui ma sellest esimest

korda kuulsin, siis ma ei osanud päris hulk aega mitte midagi ütelda, sest seda oli ilmselgelt rohkem, kui ma ootasin,” ütles Raag Postimees Online'ile. „Minu üllatuseks oli vastuvõtt siin Karlovy Varys parem kui Eestis. Imelikul kombel on seni siin kõik seda filmi mõistnud nii, nagu kogu meeskond, kes seda tegi,” oli Raag üllatunud.

„Klass” on lugu sellest, kuidas süütu juhuse tõttu tekib vastasseis kahe poisil Andersi (Lauri Pedaja) ja Kaspari (Vallo Kirs) vahel. Konflikti kolmandaks osapooliks on igavene peksukott Joosep (Pärt Uusberg), kelle kaitsmine saab auasjaks Kasparile. Tulist kasvab välja sõda, mis paneb kaalule nii noorte au kui armastuse.

Filmieksperit, kino Sõprus juht Katrin Rajasaare selgitas, et Europa Cinemas Label on *art-house* kinosid ühendav võrgustik, mille põhieesmärk on aidata väiksemate filmitootjate loomingujõudmist kinolevisse.

Europa Cinemas on Euroopa ja Vahemere regiooni *arthouse*-kino pidajaid ühendav organisatsioon, mis loodi 1992. aastal. Euroopa Liidu MEDIA programmi finantseerimisel tegutseva organisatsiooni eesmärk on toetada mittehuvuslike Euroopa filmide linastumist kinodes ning noorele publikule suunatud tegevusi.

ER

MAJANDUSNURK

Siseturismi ergutamiseks on taas käimas „Puhka Eestis!” kampaania

EASi turismiarenduskeskuse eestvedamisel käivitus suvekampaania „Puhka Eestis!”, mille eesmärgiks on tutvustada kohalikele inimestele Eestis puhkamise võimalusi. „Paaril viimasel aastal on siseturism kiiresti kasvanud. 2006. aastal kasvas Eesti majutusettevõtte ööbinud siseturistide arv 34%,” sõnas turismiarenduskeskuse direktor Tarmo Mutso. „Põhjusteks on, et inimeste sissetulekud

on kasvanud ning järjest enam ettevõtjaid suunab oma pakkumisi siseturistidele. Meie kampaania aitab neid korrastada ja tarbijatele teadvustada,” lisas Mutso. Kampaania keskmeks on veebileht www.puhkaeestis.ee, mis toimib täiemahuliselt nii eesti- kui ka venekeelsena. Samuti käib kampaania raames koostöö telekanalis TV3 sügiseni näidatava telesaatega „Puhka Eestis!”. Saate vaataja-

mängus esitatud küsimustele saab vastata veebilehe vahendusel ja loositakse välja hulk auhindu. Uuendusena tuleb veebilehtedele www.puhkaeestis.ee ja www.visitestonia.com appi turismiinfokeskuste koostatud väike maanteepõhine reisi-juht, kus rännuhuviline saab valida ise sobiva marsruudi ning info välja printida.

EAS ja Tallinna Lennujaam hakkavad tegema koostööd välisküllastajate arvu suurendamiseks

Ettevõtluse Arendamise Sihtasutus (EAS) ja Tallinna Lennujaam kirjutasid 21. juunil alla koostöölepingule, mis sätestab ühised tegevused Eestisse saabuvate välisküllastajate arvu suurendamisel.

„Eesti turismi kaks tänast peamist muret on ebaühtlane

teeninduskvaliteet ja ebaühtsavad transpordihendused,” sõnas EASi juhatuse esimees Viljar Jaamu. „2004. ja 2005. aastal kasvas turism paljuski tänu uutele transpordihendustele, sealhulgas odavlendudele. Praegu on Eesti positsioon lennuliikluses võrre-

ldes näiteks Lätiga juba mõnda aega halvenenud, eriti kaugemate Lääne- ja Lõuna-Euroopa riikide elanike silmis. Tallinna Lennujaama ja EASi vahelise koostöölepe on üks olulisi abinõusid, et hõlbustada Eestisse reisimist ja kasvatada seeläbi Eesti turismitulustid,” kommenteeris Jaamu.

Lepingu järgi hakatakse üheskoos kaasa aitama uute lennusihtpunktide, samuti Tallinnast väljuvate lendude ja siin opereerivate lennufirmade lisandumisele. Arendustöö aluseks on riiklik turismiarenduskava, mis sätestab prioriteetsed sihtturud.

President Ilves ja Simon Peres avasid Tallinna uue sünagoogi

16. mail 2007 avati Eesti ja Iisraeli riigi juhtide ning Eesti, Iisraeli ja Venemaa pearabide osavõtul pidulikult Tallinna uus juudi sünagoog. Kuni maikuuni 2007 oli Tallinn viimane Euroopa Liidu pealinn, kus puudus täisväärtuslikuks juudi eluks vajalik sünagoogihoon.

Tallinna uue sünagoogi avamise tseremooniat austasid oma kohalolekuga Eesti Vabariigi president Toomas Hendrik Ilves ja peaminister Andrus Ansip, Iisraeli asepeaminister Simon Peres, Iisraeli pearabi Yona Metzger, Venemaa pearabi Berl Lazar ja mitmed teised väljapaistvad külalised Eestist ja välismaalt.

Eesti rabi Efraim Shmuel Koti

sõnul hävis 1885. aastal pühitatud Tallinna ajalooline juudi sünagoogi hoone Teises maailmasõjas. „Lahkete annetajate abil Eestist ja mujalt maailmast on Tallinnas 63 aastat puudunud hoone nüüd valminud. Olen kindel, et sellest majast saab väärikas juudielu keskus Eestis, mis suudab oma panuse anda kogu Eesti kultuurilise ja religioosse elu edendamiseks,” rääkis rabi Kot.

“Tegu on Eesti ja ka kogu maailma juudi kogukonna jaoks olulise sündmusega. Tänu Aleksander Bronšteini, George Rohri perekonna ja kõikide teiste jõukohastele annetustele on saanud võimalikuks ehitada suurepärase ja ainulaadse

välimusega Tallinna uus sünagoog. Eesti juudid mäletavad nende inimeste suuremeelsust igavesti,” kinnitas Eesti Juudisuu Koguduse juhatuse esimees Boris Oks.

Enam kui miljon eurot annetanud sünagoogi ehituse peasponsori Aleksander Bronšteini palvel on Tallinna uus sünagoog pühendatud tema 16. novembril 2004 surnud ema Beila Barski mälestusele.

Aleksander Bronšteini sõnul oli vägagi sümbolne, et Tallinna sünagoog avati just juutide jaoks olulisel Jeruusalemma päeval. 2007. aasta tähistab 40 aasta möödumist Iisraeli pealinna ja maailma tähtsaimate religioonide keskuse taasühenda-

misest. “Ükskõik, kus maailmas ka sünagoog asuks, ikka on ta pööratud Jeruusalemma poole. Uus sünagoog on selle Tallinna ja Jeruusalemma vahel eksisteeriva nähtamatu sideme kandjaks ja tunnustuseks Eesti juudielu renessansist ning sidemete tihenemisest eesti ja juudi rahvaste vahel,” märkis Bronstein sünagoogi avamisel.

Lähimat infot:

www.ejc.ee või
www.visitestonia.com

Evely Baum ja Riina Leminsky
EASi Hamburgi välisesindus
hamburg@eas.ee
Tel 040/303 878 99

Pilk ette

● **11. augustil ansambel Heinavanker, muusikaline juht Margo Kõlari**
Koht: Kloster Petersberg
Info: www.mdr.de/musiksommer/

● **Musikfestspiele Mecklenburg-Vorpommern: Hesseni Sümfooniaorkestri kontsert Paavo Järvi juhatusel**
11. augustil kell 18.00 Landgestüt Refefin (Reithalle), 19230 Redefin
Info: www.festspiele-mv.de

● **25. augustil kontsert Paavo Järvi juhatusel**
Koht: Dresden, Frauenkirche
Info: www.mdr.de/musiksommer/

● **Rheingau-Musik-Festival: Hesseni Sümfooniaorkesteri kontsert Paavo Järvi juhatusel**
12. augustil kell 20.00 Wiesbaden, Kurhaus, Friedrich-von-Thiersch-Saal
26. augustil Bonn, Beethovenhalle
Info: www.rheingau-musik-festival.de

● 1. septembril 2007 algab EÜSLi Hamburgi Eesti Kooli uus õppeaasta
Oodatud on nii vanad kui uued lapsed
Lähem info: www.eesti.de
e-mail: tiina.kalissaar@web.de

● 1. septembri pärastlõunal korraldab EÜSLi HEA-Selts Hamburgi linnapargis (Stadtpark) **sportliku pikniku**
Oodatud osalema nii suured kui väikesed, noored ja vanad, kobe-dad ja siredad — kõik, kel isu ennast liigutada
Kaasa võtta söögid-joogid ja spordivahendid. Mängime rahvastepalli, teeme nabanõksu ja muud huvitavat.
Info: www.eesti.de
e-mail: riina@eesti.de
tel 0162/934 5682

● **Musikfestival Bremen**
14. septembril kell 20.00 Eesti Rahvusoperi poistekoor Tõnu Kaljuste juhatusel
Koht: Die Glocke, Großer Saal
15. septembril kell 20.00 Kristjan Järvi Absolute Ensemble
Koht: BLG-Forum, Überseestadt
21. septembril kell 20.00 Kristjan Järvi Absolute Ensemble
Koht: Die Glocke, Großer Saal
Info: www.musikfest-bremen.de

● **23. septembril kell 15.00 Hamburgi Eesti Rahvuskoondis koostöös HEA-Seltsiga Vilma Brinkmanni ettekanne „Meenutusi minevikust — 50 aastat eestlaste tegevusi Saksamaal“**
Nikolai kiriku koguduse majas (jumalateenistus jääb ära)
Abteistr. 38 (U-Bahn 1, peatus: Klosterstern), Hamburg
Info: EÜSLi Hamburgi Rahvuskoondis, Gina Bauer
HSGmbH@t-online.de

☺ TUVIKESE ANEKDOODID

© Härrasmees peesitab päikese käes, kaabu sealsamas tema kõrval pingil. Mehe kõrvale istub keegi möödamineja, aga otse härra kaabule. „Vabandage, te istusite minu kübarale!“
„Kas tahate hakata ära minema, vää?“

© Hiidlane leidis kevadel oraselt lõpnu varese ja pistis tasku, ehk läheb tarvis. Tulid soojad ilmad ja kasukas jäi suveks nagisse. Sügisel võttis hiidlane kasuka nagist, pistis kätte tasku ja leidis sealt kuivanud varese. Viskas teise minema — näe, ei läinudki tarvis!

Kaarel Tuvike / Tartumaa

AJUTRENN!

Sudoku nr 5

1				4				
	4			8	2	7		
							8	6
4	7	5					3	
	9				6		4	2
				5	3			8
		4		1		6		
9		2						7
		6	5					9

EÜSLil on hea meel teid taas kutsuda

Eesti Kultuuripäevadele

7.–9. septembril 2007

Haus Annaberg, Annaberg Str.400, Bonn, Bad Godesberg

Teid ootab ees sügisel kirju programm: luulehommik, huvitavad ettekanded nii majanduse kui poliitika valdkonnast, salongiõhtu ja veel palju muud

Sel aastal on meil ka sünnipäevalaps — EÜSL saab 55!

Kohalesaamine reedel alates 18.00, kell 19.00 ühine õhtusöök
Üritus lõpeb pühapäeval pärast lõunasööki ca 14.00

Osavõtutasu (hind sisaldab ööbimist ja toitlustust):
mitteliikmetele (täiskasvanud) 80.- €
EÜSLi liikmetele (täiskasvanud) 40.- €
EÜSLi üliõpilastele 20.- €
lastele ja noorukitele tasuta

Palun teatage oma osavõtust kuni **31. augustini**, ööbimiskohtade arv on piiratud

Maarika Remmert,
Geschwister-Scholl-Str. 43, 40789 Monheim am Rhein
Tel: 02173-969 089,
Fax: 02173-969 089,
e-mail: maarika@ish.de

Kohtumiseni Annabergis!
EÜSLi juhtkond

Eesti keele intensiivkursused

Viis päeva kestev 40-tunnine kursus 10.–14. septembril algajaile ja 1.–5. oktoobril edasijõudnuile koolituskeskuses Nordkolleg Rendsburg on õppepuhkus eesti keele huvilistele üle Saksamaa

Õppematerjali valik lähtub osalejate tasemest ja vajadustest. Seetõttu palub kursuse juhendaja Tiina Kälisaar huvilistel eelnevalt ühendust võtta:
tel 0172 4075205
tiina.kalissaar@web.de
Info koolituskeskuse kodulehel: www.nordkolleg.de

Pärast pikka ja rasket haigust lahkus 2. juulil meie hulgast ÜEKNi endine esimees, juhatusel liige ja Saksamaa eestlaste esindaja ÜEKNi juures

MAIDO KARI

Avaldame lahkunu omastele südamlikkult kaastunnet ning langetame koos teiega leinas pea

EÜSLi juhatus

Sudoku reeglid:

Täida kõik tühjad ruudud nii, et
a) igas üheksas reas (horisontaalselt)
b) igas üheksas veerus (vertikaalselt)
c) igas 3 x 3 ruudus numbrid 1 kuni 9 esinevad vaid **ühel korral**

Sudoku on populaarne Jaapani numbrimõistatus, mis lööb laineid kogu maailmas. Pole vaja mingit matemaatikat ega arutamist. Sudoku lahendamiseks on vaja vaid natukene loogilist mõtlemist ja arutlusoskust.

Juubilarid!

*Soovime, et elu oleks lilli täis,
öö oleks õnne täis,
päevad oleks päikest täis
ja süda oleks särtsu täis.*

Juuli

pr dr Herta Baumert
pr Elsa Grave
pr Madli Nitsch-Laisaar
pr Tiina Randes
hr Lembit Kalda

August

pr Mare Luik-Pani
pr Margarethe Pent
pr Öie-Ly Tomingas

Õnne juubilaridele häällipäevaks soovib Eesti Ühiskond Saksamaa Liitvabariigis

ESTLAND MON AMOUR

Sybilli Tiedemanni filmi ESTLAND MON AMOURi kohta kirjutas Berliini päevaleht taz (die tageszeitung):

„Uued kohtumised ja vanad mälestused, lapsepõlvafotod ja Eesti piiritu taevast seonduvad end maa portreeks, eelgiiliseks filmiks iluduse, mööduvuse ja kaotuse-valust.“

Film on DVDna ilmunud keeletöötustes saksa/inglise/eesti — saksa/inglise tiitritega.
Vaata: www.ventura-film.de/shop/

Sudoku nr 5 lahendus

6	3	4	2	8	5	9	1	7
7	8	1	4	9	3	2	5	6
5	2	9	6	7	1	4	3	8
8	6	7	3	5	4	1	9	2
2	4	5	9	7	1	8	6	3
9	1	3	8	6	2	5	7	4
4	6	8	1	3	9	7	2	5
1	5	6	7	2	8	3	4	9
3	2	7	5	4	9	6	8	1

Täpsustusi, kommentaare, ettepanekuid, kaastõid, kuulutusi ja teateid ootame aadressile EestiRada@yahoo.de

Tähtaeg: iga paaritu kuu 10. kuupäevaks

Viimane veerg

● Juuli algusest pakub Eesti Energia traadita internetilahendust Kõu, mis võimaldab interneti kasutada kõikjal üle kogu Eesti ning mis levib ka kaugeles maapiirkondades, kuhu teised internetilahendused ei ole senini jõudnud. Eesti Energia tütarettevõtte Tele-võrgu poolt pakutav CDMA tehnoloogial põhinev mobiilne internetiteenus on kasutatav igal pool ning ei vaja tugijaama vahetut lähedust internetiteenuse kasutajale. CDMA tehnoloogiat kasutab maailmas umbes 80 riiki, rajatud on 180 võrku. Peamiselt levib sarnane tehnoloogia Indias, Hiinas ja USAs.

● Eesti Pank emiteeris 19. juunil Eesti krooni taaskehtestamise 15. aastapäevale pühendatud kuldmündi, mille nominaalväärtus on 100 krooni. Mündi on kujundanud disainer Ivar Sakk. Kuigi poliitikut näeks eurot eestlaste rahakottides juba mõne aasta pärast, kalduvad asjatundjad arvama, et saame pühitseda ka Eesti krooni 20. aastapäeva.

● Alates juunikuust jõustus täies mahus tubakaseadus, mis keelab suitsetamise vaba aja veetmise kohtades. Toitlustuskohtades, kasiinodes ja baarides tohib suitsetada vaid suitsetajatele mõeldud eraldi ruumis. Ka võib suitsetada suvehooajaks ehitatud väliterrassil. Eurobaromeetri küsitlusest selgus, et suitsetamise keelamist kõigis avalikes kohtades toetab 89% Eesti ja 88% Euroopa Liidu (EL) elanikest, suitsetamise keelamist restoranides ja töökohtades toetab ka enamik ELi suitsetajaid. Ühtlasi loodab valitsus kehtestada sügisest ka alkoholimüügi piiranguid.

● mWatch Europe'i korraldatud ning Living Labs Europe'i ja Euroopa Liidu rahastatud mClusters uuringust, milles võrreldi 21 Euroopa linna taset mobiiliteenuste osas, selgus, et mobiilikasutajate arv küündib Tallinna elanike seas üle 80 protsendi, traadita interneti levialade arv on Eesti pealinnas Euroopa suurim ning tarbijate ja avaliku sektori toetus uudsetele mobiiliteenustele on tugev. Mobiilse valmiduse indeksit (Mobile Readiness Index) mõõdeti kolme olulise näitajaga: mobiilne kirjaoskus, innovatsioonikultuur ja juhtimine. Tallinn seisis lõpptulemusega eespool sellistest Euroopa suurlinnadest nagu Oslo, Stuttgart, London, Stockholm, Istanbul ja isegi Nokia-maa pealinn Helsingi.

● Eesti Päevalehe tellitud ja Turu-uuringute ASI poolt mai lõpus läbi viidud 1008 vastajaga üle-eestilise küsitlusest selgub, et pisut enam kui pooled (55%) Eesti elanikest leiavad, et kasiinode tegevust peaks praeguse regulatsiooniga võrreldes oluliselt rohkem piirama. Lisaks peab 21% vajalikuks mõnevõrra suuremat piiramist. 9. juulil saadeti rahandusministeeriumist teiste riigiasutuste koostööstamiseks uus hasartmänguseaduse eelnõu, mis annab kohalikele omavalitsustele õiguse mitte lubada kasiinode rajamist koolide ja muude lasteasutuste vahetusse läheduses.